

नि|व|ड|क

समुद्रकिनारी प्लास्टिकच्या बाटल्या

आगरदांडा : मुरुड समुद्रकिनार्यावरील पाण्याला पिवळसर गाळ आल्याने नागरिकांनी चिंता व्यक्त केली आहे. याशिवाय किनाऱ्यावर मोठ्या प्रमाणात प्लास्टिकच्या पाण्याच्या बाटल्या, कचरा आणि इतर टाकाऊ वस्तूंचा साठा झाल्याचे चित्र दिसून येत आहे. समुद्रात वाहून आलेला कचरा आणि प्रदूषणामुळे समुद्राचे सौंदर्य धोक्यात आले असून पर्यावरणावरही त्याचा विपरीत परिणाम होत आहे. मुरुड पर्यटन क्षेत्र असून या ठिकाणी स्वच्छ व सुंदर समुद्रकिनारा असून या ठिकाणी रोज शेकडो पर्यटक ये-जा करित असतात. तरी आपल्या पर्यटन क्षेत्रावर कोणताही परिणाम होऊ नये त्याकरिता नागरिकांनी प्लास्टिकचा वापर कमी करावे तसेच कचरा समुद्रात किंवा किनाऱ्यावर न टाकू नये असे आवाहन मुरुड जंजिरा नगरपरिषदेचे उपनगराध्यक्ष विरेंद्र भगत यांनी केले आहे.

जनसामान्यांची माऊली : स्व. नमिता नाईक

अगदी कमी कालावधीत सामाजिक, राजकीय, क्रीडा क्षेत्रात आपली स्वतःची ओळख निर्माण करणाऱ्या स्व. नमिता नाईक यांचे १८ जुलै २०१५ मध्ये अपघाती निधन झाले. त्यांच्या निधनाने संपूर्ण शहर शोकाकुळ वातावरणात बुडाला होता. जनसामान्यांसाठी लढणारी, सर्वसामान्यांच्या प्रश्नांची सोडवणूक करणारी माऊली म्हणून त्यांनी आपल्या कारकिर्दीत भूमिका बजावली. त्यांच्या ११ व्या स्मृती दिनानिमित्त कार्याचा घेतलेला आढावा.

स्व. नमिता प्रशांत नाईक म्हणजे एक रणरागिणी होत्या. शेतकरी कामगार पक्षाचा लाल बावटा शहरातील घराघरात पोहोचविण्यामध्ये त्यांचा सिंहाचा वाटा होता. अलिबाग नगरपरिषदेच्या नगरसेविकांपासून ते नगराध्यक्ष म्हणून पक्षाने दिलेली जबाबदारी त्यांनी खंबीरपणे सांभाळली. शहरातील स्वच्छता, बेरोजगार तरुणांना रोजगार, महिला सक्षमीकरण, महिला सुरक्षा तसेच शहरातील खेळाडू निर्माण व्हावे, यासाठी कायमच त्यांचा पुढाकार राहिला. अलिबाग शहरामध्ये अद्ययावत असे क्रीडा संकुल असावे, ही त्यांची संकल्पना होती. परंतु, त्यांच्या परचात त्यांचे पती अलिबाग नगरीचे माजी नगराध्यक्ष तथा विद्यमान बांधकाम सभापती प्रशांत नाईक यांनी पुर्ण केली. आज अलिबाग शहराच्या मध्यवर्ती ठिकाणी श्रीबागमध्ये सुसज्ज अशा सोयी-सुविधांयुक्त असे क्रीडा संकुल उभे आहे. अलिबाग शहरातील वाहतूक कोंडी सोडविण्यामध्येही त्यांचा सिंहाचा वाटा राहिला आहे. अलिबाग शहरात अद्ययावत अशी मासळी व भाजी बाजारपेठ उभी राहावी, यासाठी त्यांनी त्यांच्या अलिबागकरांच्या मनातील अस्मिता जागी करणाऱ्यामध्ये स्व. नमिता नाईक यांचा सिंहाचा वाटा राहिला आहे. त्यांनी महिला व बालकल्याण सभापतीपदाची धुरादेखील यशस्वीपणे सांभाळत, अलिबागच्या विकासात मोलाचे योगदान दिले. प्रशासनावर एक प्रमोद जाधव

वेगळी पक्कड त्यांनी त्यांच्या कारकीर्दीत निर्माण करून ठेवली होती. गोरगरीबांच्या मदतीला धावून जाणाऱ्या म्हणून एक सक्षम महिला नेत्या होत्या. एखादा प्रश्न हाती घेतल्यावर त्याची सोडवणूक झाल्याशिवाय त्या कधीच गप्प बसल्या नाहीत. शहराच्या हितासाठी झटणाऱ्या झुंजार नेतृत्व होत्या. शहरातील कोणतीही समस्या तात्काळ सोडविण्यामध्ये त्यांचा एक वेगळा

हातखंडा होता. शहरात एकोपा राखण्यामध्येही त्यांचे मोलाचे योगदान राहिले आहे. समाजातील तळागाळातील घटकांच्या न्याय्य हक्कासाठी लढणाऱ्या त्या एक नेत्या होत्या. अलिबागमधील महिला मंडळे, बचत गटांच्या माध्यमातून महिलांना रोजगाराची संधी उपलब्ध करून देणे, महिला बचत गटांनी तयार केलेल्या वस्तूंचे दिवाळीनिमित्त प्रदर्शन भरविणे, महिलांसाठी निरनिराळी शिबीरे घेणे, मुंबईच्या धर्तीवर अलिबागमध्ये भव्यदिव्य असे महोत्सव भरवण्यामध्ये त्यांची कामगिरी मोलाची राहिली आहे. अभ्यासू व्यक्तिमत्त्व असलेल्या नमिता नाईक यांनी नगराध्यक्ष म्हणून कार्यरत असताना प्रत्येक नागरिकांसोबत हस्तमुखाने संवाद साधून त्यांच्या समस्या सोडविण्याचे उल्लेखनीय काम केले आहे. अलिबागमध्ये जन्मलेल्या, शालेय व बी.ए.पर्यंत अलिबागमध्ये शिक्षण घेतलेल्या नमिता नाईक यांनी नगराध्यक्षपदाच्या संधीचे सोने जनतेच्या हितासाठी करून दाखविले. “अलिबागसे आया है क्या” या संवादाविरोधात त्यांनी आक्रमक होत अलिबागमधील सर्वपक्षीयांना एकत्रित करून लढा उभाराला होता. त्यासाठी अनेक उपक्रम राबविले होते. या उपक्रमांना रायगड जिल्ह्यातून देखील चांगला प्रतिसाद मिळाला होता. त्यासाठी त्यांनी न्यायालयीन लढादेखील दिला होता. अलिबागकरांसाठी झटणाऱ्या ताई अर्थात नमिता नाईक यांच्या निधनाने मोठा धक्का बसला. १८ जुलै २०१५ या दिवशी त्यांचे निधन झाले. स्व. नमिता नाईक यांच्या कार्याची आठवण आजही प्रत्येकाच्या स्मरणात राहणारी आहे. त्यांना भावपूर्ण आदरंजली आणि श्रद्धांजली!

स्मार्ट बसस्टॉपवर कचऱ्याचे साम्राज्य

। खांदा कॉलनी । प्रतिनिधी ।

पनवेल महानगरपालिकेने प्रवाशांना आधुनिक सुविधा उपलब्ध करून देण्याच्या उद्देशाने शहरातील विविध भागांत अत्याधुनिक स्मार्ट बसस्टॉप उभारले आहेत. प्रत्येक बसस्टॉपसाठी सुमारे २७ लाख रुपयांचा खर्च करण्यात आल्याची माहिती असून, या बसस्टॉपमध्ये सौरऊर्जेवर चालणारी प्रकाशयोजना, सीसीटीव्ही कॅमेरे, पंखे तसेच इतर आधुनिक सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आले आहेत.

मात्र, या स्मार्ट बसस्टॉपच्या स्वच्छतेकडे दुर्लक्ष होत असल्याचे चित्र समोर आले आहे. बसस्टॉपलागत बसविण्यात आलेले कचरा संकलन बाँस

अनेक ठिकाणी तुडुंब भरलेले असून, वेळेवर कचरा उचलला जात नसल्याने कचरा बाहेर साचत आहे. परिणामी दुर्गंधी पसरत असून प्रवाशांना अस्वच्छ वातावरणात बसावे असे राह्यावे लागत आहे. लाखो रुपये खर्चून उभारलेल्या या बसस्टॉपची शोभा कचऱ्यामुळे मलिन होत असून, नागरिकांमध्ये नाराजीचा सूर आहे. आधुनिक सुविधा उभारण्याबरोबरच त्यांची

नियमित स्वच्छता व देखभाल करणेही तितकेच आवश्यक असल्याचे नागरिकांचे म्हणणे आहे. भरलेले कचरा बाँस तातडीने रिकामे करून बसस्टॉप परिसराची नियमित स्वच्छता करण्याची मागणी प्रवासी व स्थानिक नागरिकांनी केली आहे. अन्यथा सार्वजनिक आरोग्याचा प्रश्न निर्माण होण्याची भीती व्यक्त करण्यात येत आहे.

वंचित वाड्यांना मूलभूत नागरी सुविधाची मागणी

। पेण । प्रतिनिधी ।

पेण तालुक्यातील विविध वंचित वाड्या-वस्त्यांमध्ये आजही मूलभूत नागरी सुविधांचा अभाव असल्याचा मुद्दा उपस्थित करत वंचित बहुजन आघाडीच्या पेण तालुका शाखेच्या वतीने रायगड जिल्हा परिषद अध्यक्ष मंगेश वाकडीकर यांना निवेदन सादर करण्यात आले आहे.

वंचित बहुजन आघाडीचे पेण तालुका अध्यक्ष सुनील प्रल्हाद धामणकर यांनी दिलेल्या निवेदनात नमूद केले आहे की, पेण तालुक्यात मोठ्या प्रमाणावर वंचित समाज

वास्तव्यास असून अनेक वर्षांपासून ते रस्ते, शुद्ध पिण्याचे पाणी, वीज, लाईट, सांडपाणी व्यवस्थापन, स्मशानभूमी, आरोग्य सुविधा अशा अत्यावश्यक नागरी सुविधांपासून वंचित आहेत. त्यामुळे या भागातील नागरिकांना दैनंदिन जीवनात अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागत आहे.

या सर्व मूलभूत सुविधांची कामे जिल्हा परिषदेमार्फत सम जागेकल्याण विभागाच्या माध्यमातून हाती घेण्यात यावीत, अशी मागणी निवेदनाद्वारे करण्यात आली आहे.

हुंडाप्रकरणी चौघांविरोधात गुन्हा

पनवेल : महिलेकडून हुंडा मागून तिला शारीरिक आणि मानसिक त्रास दिल्याप्रकरणी पती, सासू, सासरे, नणंद यांच्या विरोधात कामोटे पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला. यातील फिर्यादी यांनी समुपदेशन साठी पोलीस ठाण्यात अर्ज केला होता. मात्र, समुपदेशन अयशस्वी झाल्याने त्यांनी पोलीस ठाण्यात चौघांविरोधात गुन्हा दाखल केला. फिर्यादीला हुंडा तसेच घरातील किरकोळ कारणावरून वाद घालून दमदाटी तसेच शिवीगाळ करून मानसिक आणि शारीरिक त्रास दिला.

। खोपोली । प्रतिनिधी ।

या जन्मावर, या जगण्यावर शतदा प्रेम करावे... या सुप्रसिद्ध भावगीतातील आशय जणू खालापूर तालुक्यातील उंबरणेवाडीच्या ग्रामस्थांच्या जगण्यातूनच प्रत्ययास येतो. प्रशासनाने मूलभूत सुविधा दिल्या नसल्या, तरी आयची आमच्या हिंमतीवर जगतो; तुमचा विकास आणि खोटी आश्वासने नकोत, अशीच भावना ग्रामस्थांनी आपल्या कृतीतून व्यक्त केली आहे.

खालापूर तालुक्यातील दुर्गम उंबरणेवाडीतील गर्भवती महिला मनीषा पारधी हिला काही दिवसांपूर्वी प्रसूतीसाठी ग्रामस्थांनी झोळीतून तब्बल सहा किलोमीटर पायी वाहून आंबेवाडीपर्यंत

पी.एन.पी. महाविद्यालयात मराठी वाड्मय मंडळाचे उद्घाटन

। अलिबाग । प्रतिनिधी ।

कवी कालिदास दिनाचे औचित्य साधून मराठी भाषा विभागातर्फे (दि.१५) जुलै रोजी मराठी वाड्मय मंडळाचे उद्घाटन करण्यात आले. सदर कार्यक्रमासाठी प्रमुख अतिथी म्हणून डॉ. उत्तरा खाडिलकर, महाविद्यालयाचे प्रशासकीय सल्लागार गबाजी गीते, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ओमकार पोटे आदी मान्यवर उपस्थित होते.

सदर कार्यक्रमाची सुरुवात मराठी वाड्मय मंडळाच्या उद्घाटनाने करण्यात आली.

यानंतर कला व मराठी विभाग प्रमुख डॉ. नम्रता पाटील यांनी आपल्या प्रास्ताविकेमध्ये महाविद्यालयातील मराठी विभागाचा थोडक्यात आढावा घेऊन मराठी वाड्मय मंडळाचे प्रमुख उद्दिष्ट अधोरेखित केले. प्रमुख अतिथी डॉ.

उत्तरा खाडीलकर यांनी महाकवी कालिदास यांचा जीवनपट उलगडत, कालिदासांच्या कलाकृतींवर भाष्य केले. तसेच मराठी विभागात होत असलेल्या कार्यक्रमाबद्दल कौतुक करीत इतर पर्याय देऊन जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांनी कार्यक्रमांमध्ये

सहभागी होण्यासाठी मार्गदर्शनही केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षीय वक्तव्यामध्ये महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ओमकार पोटे यांनी मराठी विभागातील विद्यार्थी व शिक्षक यांचे कौतुक करीत मराठी विभाग नेहमीच दर्जेदार कार्यक्रम राबवीत असतो असा विश्वास व्यक्त केला. सदर कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन मराठी विभागातील प्रा. रूपाली पाटील यांनी केले तर कार्यक्रमाचे सर्व नियोजन व कार्यक्रम यशस्वी होण्यासाठी मराठी विभागातील विद्यार्थी व प्राध्यापक यांनी मोलाचे सहकार्य केले.

उंबरणेवाडीची फरफट कायम

■ प्रसूतीनंतर तान्हुल्यासह झोळीतून प्रवास

■ रस्त्याअभावी ग्रामस्थांची जीवघेणी कसरत

करण्यात आले. या घटनेचा व्हिडिओ सोशल मीडियावर व्हायरल झाल्यानंतर राज्यभरातून संताप व्यक्त झाला आणि विकासाच्या दाव्यांवर प्रचंडचिन्ह उप्स्थित करण्यात आले. मात्र, प्रसूतीनंतर रुग्णालयातून

सुट्टी मिळाल्यावर मनीषा पारधी यांना त्यांच्या तान्हुल्या बाळासह पुन्हा एकदा झोळीतूनच सहा किलोमीटरचा प्रवास करून उंबरणेवाडीत जावे लागले. ज्या मार्गाने त्या गर्भवती असताना रुग्णालयात आणल्या गेल्या, त्याच मार्गाने आता नवजात बाळाला घेऊन परततावे लागल्याने प्रशासनाच्या उदासीनतेवर तीव्र नाराजी व्यक्त होत आहे. सहा दिवस उलटूनही परिस्थितीत कोणताही बदल झाला नसल्याचे या घटनेतून स्पष्ट झाले आहे. उरण विधानसभा मतदारसंघातील या आदिवासी वाडीतील ग्रामस्थांना अखेर रस्ता

कधी मिळणार, हा प्रश्न पुन्हा ऐणीवर आला आहे. स्थानिक ग्रामस्थांनी अनेक वर्षांपासून रस्त्याची मागणी केली असून, केवळ आश्वासनांपलीकडे कोणतीही ठोस कार्यवाही झालेली नाही. त्यामुळे व्हायरल व्हिडिओनंतरही प्रशासन जागे झाले नाही का? असा संतप्त सवाल नागरिकांकडून उपस्थित केला जात आहे. उंबरणेवाडीतील ही घटना केवळ एका महिलेची नाही, तर दुर्गम भागातील विकासाच्या वास्तवाचे विदारक चित्र असल्याची भावना व्यक्त होत आहे.

संतप्त ग्रामस्थांचा आंदोलनाचा इशारा पर्यायी सुरक्षित रस्त्यांची मागणी

रोहा उड्डाणपुलाचे काम पुन्हा सुरू

अपघातात संकेत कोतवाल (वय.३२) या तरुणाचा दुर्दैवी मृत्यू झाला होता. या घटनेनंतर परिसरात तीव्र संतापाची लाट उसळली आणि नागरिकांनी रस्ता रोकें आंदोलन करत प्रशासनाविरोधात

जात नाही, तोपर्यंत उड्डाणपुलाचे काम सुरू करू नये, अशी ठाम भूमिका आंदोलनकर्त्यांनी मांडली होती. त्यावेळी प्रशासनाकडून सकारात्मक आश्वासन देण्यात आल्याचा दावा आंदोलनकर्त्यांनी केला होता.

मात्र, या आश्वासनांची अंमलबजावणी न करता रेव्हे प्रशासनाने उड्डाणपुलाच्या कामाला पुन्हा अधिक जोमाने सुरुवात केल्याने ग्रामस्थांनी तीव्र नाराजी व्यक्त केली आहे. आंदोलकांच्या

मागण्यांना केराची टोपली दाखवत प्रशासनाने काम सुरू केल्याचा आरोप नागरिकांकडून केला जात आहे. अजून किती अपघातांची वाट पाहत आहात? अशा संतप्त प्रतिक्रिया आंदोलनकर्त्यांकडून व्यक्त होत आहेत. त्यामुळे रेव्हे प्रशासन, संबंधित कंत्राटदार आणि प्रकल्प अधिकाऱ्यांच्या भूमिकेवर गंभीर प्रश्नचिन्ह उप्स्थित केले जात आहे.

स्थानिक नागरिक आणि वाहनचालकांचे म्हणणे आहे

वातावरण पुन्हा तापण्याची चिन्हे

आंदोलनादरम्यान दिलेल्या आश्वासनांची तातडीने पूर्तता करावी. पर्यायी रस्ता पूर्णपणे दुरुस्त व सुरक्षित केल्यानंतरच उड्डाणपुलाचे काम सुरू करावी अशी मागणी ग्रामस्थांनी पुन्हा एकदा केली आहे. अन्यथा तीव्र जनआंदोलन छेडण्याचा इशारा नागरिकांनी दिल्याने रोह्यातील वातावरण पुन्हा तापण्याची चिन्हे दिसत आहेत.

की, पर्यायी रस्ता धोकादायक अवस्थेत आहे. अशा परिस्थितीत या मार्गावरून प्रवास करणे म्हणजे जीव धोक्यात घालण्यासारखे असल्याची भावना त्यांनी व्यक्त केली.

मुंबई...असह्यनगरी

मुंबईचा उल्लेख कोकणी लोक मायमुंबई असा करतात. पिढ्यानपिढ्या कोट्यवधी लोक इथे पोट भायला आले. इथलेच झाले. मुंबई महाराष्ट्रात राहावी म्हणून त्यांनी लढे दिले. मुंबईची संस्कृती वेगळी आहे, इथे शिस्त आहे याचा अभिमान बाळगला. पण आता ही मुंबई कोसळत चालली आहे. ही नगरी आता राहणारांना असह्य होऊ लागली आहे. काही दिवसांपूर्वी अंधेरीत लोकलचा दरवाजा बंद करण्याच्या वादातून एका ने दुसऱ्यावर चाकूने वार केले. त्यात दुसऱ्याचा मृत्यू झाला. त्याहीपुर्वी मालाडला एका गणिताच्या प्राध्यापकाची अशीच हत्या झाली. लोकलच्या दरवाजात उभ्या असलेल्या तरुणाला बाजूला व्हायला सांगितले याचा राग येऊन तरुणाने शस्त्राने वार केले. कालपरवा अंबरनाथ लोकलमध्ये मध्यरात्री बसण्याच्या जागेवरून वाद होऊन हाणामारी झाली. त्यात तीन जण गंभीर जखमी झाले. मुंबईच्या लोकलमध्ये गर्दी असणे हे नवीन नाही. किंबहुना, देशभर मुंबईची ती ओळख आहे. भांडणे पूर्वापार होत होती. पण शस्त्रे काढून खून करण्यापर्यंत गोष्टी गेल्या नव्हत्या. अगदी टोळीयुद्धे ऐन भरात होती तेव्हाही सहसा सामान्य लोकांना त्यांच्या हाणामाऱ्यांचा त्रास होत नसे. पण आता समोरच्या माणसाला बाजूला सरक असे म्हटले किंवा रीलसचा आवाज कमी कर असे म्हटले तर तो पस्तुलच काढील की काय अशी भीती आहे. इथली गर्दी अतोनात हाताबाहेर गेली आहे. आणि या गर्दीची सहनशक्ती कमी होऊ लागली आहे, याची ही सर्व लक्षणे आहेत. समोरच्याचे ऐकू न घेण्याची किंवा सार्वजनिक जागी शिस्त पाळण्याची वृत्ती नष्ट होत चालली आहे. कालपरवा कुर्ला स्टेशनवर एक इसम मोठा दंडुका घेऊन येणाऱ्याजाणाऱ्यांवर दहशत माजवताना दिसला. कुर्ल्यासारख्या सदैव गजबजलेल्या स्टेशनवर हजारां लोकांच्या देखत आणि पोलिसांच्या उपस्थितीत हा प्रकार घडत असेल तर स्थिती किती बिघडली आहे हे कळावे. या इसमाला नंतर पकडण्यात आले हे ठीक. पण गर्दीच्या ठिकाणी कोणीही इसम लोकांना सहज वेढीला धरू शकतो हे त्यावरून पुन्हा एकदा दिसले.

झाडे पडणारच

दुसरा मुद्दा मुंबईच्या तथाकथित विकासाचा आहे. मुंबई म्हणजे बेहूट बांधकामे, उंच इमारती हे चित्र पूर्वापार आहे. पण आता त्याचा कळस गाठला गेला आहे. सर्व हद्दी पार झाल्या आहेत. त्यातच आता रस्ते, भुयारी मार्ग, उड्डाणपूल यांची कहर बांधकामे चालू आहेत. यातून उडणारी धूळ इतकी प्रचंड आहे की मध्यंतरी कोटीला आदेश देऊन ही बांधकामे बंद करावी लागली होती. या रस्ते वॉरॅरंच्या बांधकामाला सरकार विकास म्हणते आणि त्यांना विरोध करणाऱ्यांना महाराष्ट्रोद्देही ठरवते. मिसिंग लिंकवर दरड कोसळल्यावर टीका करणाऱ्यांना मुख्यमंत्री काय म्हणाले हे आपण अलिकडेच पाहिले. रस्ते इत्यादींमुळे मुंबईत सर्वत्र कॉंक्रीटचे जंगल निर्माण झाले आहे. माणसांना आणि झाडांना श्वास घ्यायलाही जागा उरलेली नाही. मध्यंतरी झालेल्या पावसात झाडे पडण्याची जणू सात्थच आली होती. चेंबूला झाड पडून एका शाळकरी मुलाचा मृत्यू झाला. ते प्रकरण गाजत आहे. या प्रकरणी आधी पालिकेच्या गद्यान आणि रस्ते विभागाच्या अभियंत्यांना व अधिकाऱ्यांना निलंबित करण्यात आले. पण आता या प्रकरणाचा जो अहवाल आला आहे त्यात यांचा काही दोष नाही असे म्हटले आहे. हा अहवाल येण्याच्या आधीच आयुक्त अश्विनी भिडे यांनी कॉंक्रीटीकरणामुळे झाडे पडतात हे खरे नाही असे सांगून टाकले होते. याच भिडेबाईंनी मेट्रोच्या कामासाठी आरेच्या जंगलातील शेकडो झाडे एका रात्रीत कापली होती. त्यामुळे त्यांना झाडांचे प्रेम नाही हे दिसले होतेच. पण त्यांच्याबाबतचे सामान्य ज्ञानही नाही हे परवा दिसले. भूगोलाच्या दृष्टीने पाहिल्यास मुंबई ही कोकणाचाच एक भाग आहे. कोकणासारखाच पाऊस तिथे पडतो. त्यामुळे सुदैवाने इथे बरीच झाडे टिकून आहेत. पण रस्तोारस्ती कॉंक्रीट पसरल्यामुळे या झाडांची मुळेही सिमेंटेन बंद झाली आहे. त्यांना आधारसाठी पुरेशी माती शिल्लक नाही. मुळाना श्वास घ्यायला जागा नाही. शिवाय माती नसल्याने पाणी झिरपत नाही. त्यातून वर वाढलेल्या झाडांच्या फांद्या सरसकटपणे कशाही कापल्या जातात. त्यामुळे झाडांचा तोल ढळतो. एकाच बाजूवर भार वाढतो. मुळे कमजोर होतात. झाडे पडतात. पण भिडेबाई आणि त्यांचे प्रशासन हे मानायला तयार नाही. आता खुद्द महापौरांनीच प्रशासनाच्या या थियरीला नाकारले आहे. चेंबूमध्ये झाड पडण्याला अधिकाऱ्यांची बेपर्वाई कारणीभूत आहे असे भाजपच्या महापौरांचे ठाम मत आहे.

पोकळ विकास

बेपर्वाई असो नसो, पण झाडे पडण्याला कॉंक्रीटीकरण नक्कीच जबाबदार आहे हे कोणीही सांगू शकेल. आणि या कॉंक्रीटीकरणाला पार देवेंद्र फडणवीस, एकनाथ शिंदे यांच्यापासून सगळे नेते आणि ते गात असलेली विकासाची भजने जबाबदार आहेत. चारच दिवसांपूर्वी दक्षिण मुंबईतल्या किनारी मार्गावरच्या भुयारात एका गाडीने पेट घेतला. तिचा धूर सर्व बोगद्यात पसरला आणि लोकांमध्ये घबराट निर्माण झाली. मुंबईत मेट्रो रेल्वेचा काही भाग भुयारात आहेच. आणखीही काही बांगला जाणार आहे. बोरीवली ते ठाणे यांच्यादरम्यान एक मोठा भुयारी रस्ता निर्माण केला जायचा आहे. या भुयारामधल्या सुरक्षिततेची पुरेशी काळजी घेतली जाणार का हे प्रश्नचिन्ह आहे. दोनच दिवसांपूर्वी बुलेट ट्रेनच्या कामासाठी बांधलेला पूल पावसामुळे वाहून गेला. यामुळे बुलेट ट्रेनचे काम ठप्प झाले असून आता नवीन पूल बांधण्यापर्यंत थांबणार आहे. मुंबईतला पाऊस, हवामान, समुद्राने वेढलेले असल्याने हवामानाची नाजूक स्थिती या गोष्टी लक्षात न घेताच दणाटण बांधकामे चालू आहेत. त्याचे काय परिणाम होऊ शकतात याची ही चुणूक आहे. आज मेट्रो आणि रस्ते झाले असले तरी सामान्य माणसाचा प्रवासाचा वेळ कमी झालेला नाही. उलट रस्त्यावरच्या वाहतुकीचा वेग मंदावला आहे. मध्य आणि पश्चिम रेल्वेच्या लोकल सेवेचा बोजवारा उडाला आहे. गाड्या रोज किमान पंधरा ते वीस मिनिटे उशिरा असतात. याविरुध्द आवाज उठवणारे कोणी नाही. राजकीय पक्षांना भलतेच विषय महत्त्वाचे वाटतात. लोकही आता याबाबत उदासीन झाले आहे. हे असेच चालू राहणार असे ते गृहित धरू लागले आहेत. यंदा पाऊस कमी असल्याने सरकार आणि प्रशासन बचावले आहे. अन्यथा, मुंबईत जागोजागी पूर येतील अशी व्यवस्था झालेली आहे. पाणी वाहून जाण्याच्या सर्व जागा बंद झाल्या आहेत. मध्यंतरी तीन-चार दिवस बरा पाऊस होताच असे पूर आले होतेच. याच रीतीने हे शहर पनवेल, पालघर, शहापूर अशा विविध दिशांनी फैलावते आहे. तिथेही विकासाचे हेच मॉडेल राबवले जाते आहे. मूळ मुंबई ब्रिटिशांनी बांधलेली असल्याने किमान मोठे रस्ते, गटारे, पाणी जप्यासाठी उतार यांची नीट आखणी होती. त्या आधारे ते कसेबसे तग धरून आहे. पनवेल इत्यादी नव्या शहरांमध्ये तर बेबंद विकास चालू आहे. त्यातून मोठ्या दुर्घटना घडण्याची तजवीज होते आहे. रोजच्या जगण्याचा दर्जा सुधारण्याऐवजी खराब करण्याच्या दिशेनेच हे जात आहे. केवळ रोजगार मिळतो आणि चार पैसे अधिक मिळतात म्हणून मुंबईला कसेबसे लटकून राहणे हेच कोट्यवधी लोकांचे प्रारक्तन झाले आहे.

। विचार

लोकलाडाची किंमत विकासाने चुकवायची?

राज्याचा विकास हा घोषणांनी नाही, तर सक्षम तिजोरीवर उभा असतो. तिजोरीच कमकुवत झाल्यास कोणतीही योजना, आश्वानन किंवा राजकीय विजय फार काळ टिकत नाही. हीच महाराष्ट्राच्या आजच्या अर्थकारणासम ेरील खरी परीक्षा आहे. या परीक्षेत सरकारने लोकप्रियतेपेक्षा वित्तीय शिस्त निवडली, तरच राज्याचा विकास टिकाऊ राहील. अन्यथा, आजच्या पुरवणी मागण्या उद्याच्या आर्थिक संकटाची प्रस्तावना ठरतील.

राज्याचा अर्थसंकल्प म्हणजे सरकारची विकासाची दिशा ठरवणारा आराखडा असतो; पण अवस्था तीन महिन्यांमध्येच त्या आराखड्याला तडे जाऊ लागल्यास त्यामार्गे केवळ आर्थिक अडचण नसते, तर नियोजनातील त्रुटी, राजकीय प्राधान्यक्रमातील विसंगती आणि वित्तीय शिस्तीच्या अभावाची स्पष्ट कबुली असते. महाराष्ट्रात आज नेमकी हीच परिस्थिती निर्माण झाली आहे. अर्थसंकल्पात ४० हजार कोटी रुपयांहून अधिक म हसुली तूट, दीड लाख कोटी रुपयांची वित्तीय तूट गृहीत धरली असतानाच ९७ हजार कोटी रुपयांच्या पुरवणी मागण्या, ‘जलजीवन मिशन’साठी तब्बल २२ हजार ८९८ कोटी रुपयांचा अतिरिक्त भार, शेतकरी कर्जमाफी, लाडकी बहीण योजना, मोफत वीज आणि वाढते कर्ज या सगळ्या घडामोडींनी महाराष्ट्राच्या अर्थकारणातील संकट उघड्यावर आणले आहे. वास्तविक, अर्थसंकल्प हा अंदाजपत्रक असला तरी त्यामार्गे कोट्योेर आर्थिक गणित असते. सरकार किती महसूल उभा करणार, किती खर्च करणार आणि किती कर्ज घेणार याचे संतुलन त्यात अर्पक्षित असते; परंतु अवघ्या पहिल्याच तिमाहीमध्ये जवळपास एक लाख कोटी रुपयांच्या पुरवणी मागण्या मांडाव्या लागतात, याचा अर्थ मूळ अर्थसंकल्प वास्तवापासून दूर होतो. याहून मोठा प्रश्न म्हणजे या अतिरिक्त खर्चासाठी पैसा येणार कुठून? आज महाराष्ट्राच्या अर्थकारणातील सर्वात मोठा विरोधाभास असा आहे, की सरकारच्या घोषणा वाढत आहेत; पण उत्पन्न त्याच वेगाने वाढत नाही. करसंकलनात मोठी झेप नाही.

औद्योगिक गुंतवणुकीवर जागतिक आणि राष्ट्रीय आर्थिक परिस्थितीचा परिणाम होत आहे. जीएसटीतील राज्यांचा वाटा अनेकदा अपेक्षेपेक्षा कमी पडतो.

। चर्चा आजची

जिल्ह्यातील शेती आजही पावसाच्या पाण्यावर अवलंबून आहे. मात्र बदलत्या वातावरणामुळे गेल्या काही वर्षांत पाऊस अनियमित पडत असल्याचे दिसून येत आहे. कधी पाऊस वेळेवर सुरू होतो, तर कधी कधी पाऊस लांबणीवर जातो. याचा परिणाम पीक पेरणीवर होतोच, पण पुढे पीकही कमी येऊन शेतकऱ्यांचे मोठे नुकसान होते. तसेच वाढत्या औद्योगिकीकरणासह नागरिकीकरणामुळे शेती क्षेत्रही कमी होऊ लागले आहे. त्यामुळे जिल्ह्यातील शेतकरी भात शेतीपासून दुरावण्याचा धोका वाढण्याची शक्यता वर्तविली जात आहे.

रायगड जिल्ह्याला पुर्वी भाताचे कोठार म्हणून ओळखले जात होते. मात्र वाढते औद्योगिकरण, कमी उत्पन्न व खर्च अधिक यामुळे शेती करण्याकडे दुर्लक्ष अशा अनेक कारणांमुळे शेतीचे क्षेत्र कमी होऊ लागले. शेती क्षेत्र वाढविण्यासाठी कृषी विभागाने पुढाकार घेतला. आधुनिक शेतोसह सॅन्ड्री शेतकरी करण्यासाठी उपक्रम सुरू केले. भातशेतीसह फळ पिक व भाजी लागवड करण्याचे आवाहन केले. त्या आवाहनाला चांगला प्रतिसाद मिळाला. जिल्ह्यातील शेतकरी आंबा, काजू या फळपिकांसह भाजीपाला पीक लागवड करण्याकडे आकर्षित होऊ लागले. त्यामध्ये भात शेतीमधून शेतकऱ्यांना उत्पन्न मिळावे, म्हणून वेगवेगळ्यायोजनांमधून बियाणे खते देण्यात आली. शेतकरी भात लागवड करू लागला. मात्र बदलत्या हवामानाचा फाटका जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना बसत आहे.

जिल्ह्यात बहुतांश शेतकऱ्यांकडे वडिलोपार्जित शेती आहे. अनेक शेतकरी पिढ्यानुपिढ्या चालत आलेली शेती करत आहेत. जस जशी लोकसंख्या वाढत आहे, तसतशी शेतजमीन कमी होत चालली आहे. कारण वारसानुसार जमिनीचे तुकडे होत आहेत. वाढत्या लोकवस्तीसाठी घरांचीदेखील गरज वाढते. यावर पर्याय म्हणून काही जण शेतातच घर बांधतात. मग घराभोवती कुपण, थोडी मोळकी जागा ठेवतात. त्यामुळे शेतीचे क्षेत्र घटत आहे.

अशा वेळी खर्च मात्र सतत वाढत आहे. आर्थिक भाषेत सांगायचे झाले, तर राज्याच्या उत्पन्न आणि खर्चातील दरी दिवसेंदिवस रुंदावत आहे. सरकारचे समर्थक असा युक्तिवाद करतील, की महिला, शेतकरी आणि गरीबांसाठीच्या योजना थांबवता येणार नाहीत. हे खरेही आहे. कल्याणकारी राज्यात सरकारची सामाजिक जबाबदारी असते; पण सामाजिक जबाबदारी आणि आर्थिक बेफिकिरी यांच्यातील सीमारेषा ओलांडली गेल्याची किंमत संपूर्ण समाजाला चुकवावी लागते. शेतकरी कर्जमाफी याचे सर्वात मोठे उदाहरण आहे. निवडणुकीच्या तोंडावर किंवा राजकीय दबावाखाली कर्जमाफीची घोषणा करणे सोपे असते; परंतु त्यासाठी निधीची तरतूद न करता घोषणा करणे हे आर्थिक शिस्तीच्या सर्व नियमांना हाताळ फासणारे आहे. त्यानंतर पुरवणी मागण्यांमधून निधी उभा करावा लागतो. म्हणजेच आधी निर्णय आणि नंतर आर्थिक विचार. ही पद्धत दीर्घकाळ चालू शकत नाही. मुख्यमंत्री लाडकी बहीण योजना, मोफत वीज योजना आणि विविध अनुदानांचा खर्चही याच श्रेणीत मोडतो. या योजनांमुळे लाखो कुटुंबांना दिलासा मिळत असला, तरी त्या अर्थव्यवस्थेला उत्पादक बनवतात का, हा मूलभूत प्रश्न आहे. हातात रोख रक्कम देणे आणि रोजगार निर्माण करणे या दोन वेगळ्या गोष्टी आहेत. रोजगार वाढल्यास महसूल वाढतो. अनुदान वाढल्यास खर्च वाढतो, हा आर्थिक नियम आहे. या संकटामध्ये केंद्र सरकारची भूमिकाही तितकीच महत्त्वाची आहे.

‘जलजीवन मिशन’साठी राज्याला स्वतःच्या निधीमधून २२ हजार ८९८ कोटी रुपये खर्च करावे लागत आहेत. ग्रामीण भागातील पाणीपुरवठा योजना रखडू नयेत, म्हणून राज्याने हा निर्णय घेतला; पण प्रश्न असा आहे, की केंद्र पुरस्कृत योजनांचा वाढता

आर्थिक भार राज्यांवर टाकणे कितपत योग्य आहे? संघराज्य व्यवस्थेत जबाबदाऱ्यांसोबत आर्थिक सामर्थ्याचाही समतोल आवश्यक असतो. अन्यथा, राज्ये कर्ज काढून केंद्राच्या योजना राबवतील आणि स्वतःच्या विकासासाठी पैसा उणार नाही. याचा सर्वाधिक परिणाम कुठे होणार? उत्तर स्पष्ट आहे, विकासकाम

भागा वरखडे

पगार, पेन्शन, अनुदाने किंवा लोककल्याणकारी योजना थांबवणे राजकीयदृष्ट्या अशक्य असते. त्यामुळे रस्ते, पूल, सिंचन, शाळा, रुग्णालये, औद्योगिक पायाभूत सुविधा आणि ग्रामीण विकास यांवरील खर्च कमी केला जातो. म्हणजेच आजचा राजकीय फायदा उद्याच्या विकासाच्या किंमतीवर मिळवला जातो. हीच महाराष्ट्रासमोरील खरी भीती आहे. राज्याची आर्थिक ताकद ही उद्योग, सेवा क्षेत्र, शेती आणि पायाभूत सुविधांवर उभी आहे. विकासासाठीचा निधीच कमी झाला, तर उद्योगांची स्पर्धात्मकता घटेल, रोजगारनिर्मिती मंदावेल आणि ग्रामीण अर्थव्यवस्थेचा वेग कमी होईल. विकास थांबला, की महसूलही थांबतो आणि मग कर्जाचा फास आणखी घट्ट होत जातो. आज राज्यावरील कर्ज ११ लाख कोटी रुपयांच्या घरात पोहोचण्याचा अंदाज आहे. त्यावरील सुमारे ७० हजार कोटी रुपयांचे व्याज हा स्वतंत्र खर्च आहे. या रकमेत किती नवीन रुग्णालये उभी राहू शकली असती, किती सिंचन प्रकल्प पूर्ण झाले असते, किती ग्रामीण रस्ते बांधले गेले असते या प्रश्नांची उत्तरेच वित्तीय संकटाची तीव्रता सांगतात. विशेष चिंता निर्माण करणारी बाब म्हणजे पुरवणी मागण्या आता अपवाद राहिलेल्या नाहीत. त्या वार्षिक परंपरा बनत आहेत. अर्थसंकल्पात एका खर्चाचा उल्लेख करायचा, नंतर पुरवणी मागण्यांमधून त्याची व्यवस्था करायची

शेतीपासून दूरावण्याचा धोका

यांत्रिकीकरणाचा उपयोग करता येत नाही. आणि काहींनी तो केला तरी तो आर्थिकदृष्ट्या त्यांना परवडणारा नसतो. त्यामुळे शेतकरी यांत्रिकीकरणकडे वळत नाहीत. काहींची शेती ही डोंगराळ भागात असते. त्यामुळे उंच सखल भागामुळेही यांत्रिकीकरणचा वापर करणे शक्य होत नाही. त्यामुळे डोंगराळ भागातील शेतकरी शेती लागवडीकडे पाठ फिरवत असल्याचे दिसून येत आहेत.

वातावरणातील बदलांचाही जिल्ह्यातील भात शेतीवर मोठा परिणाम होत असल्याचे दिसून येत आहे. नैसर्गिक आपत्तीचे संकट गेल्या अनेक वर्षांपासून शेतकऱ्यांना भेडसावत आहे. अवकाळी पाऊस, अतिवृष्टी, पूर परिस्थिती अशा अनेक कारणांमुळे भात उत्पादक शेतकऱ्यांची प्रचंड हानी होते. जूनच्या सुरुवातीला दाखल होणारा मान्सून उशीराने दाखल होतो. त्यानंतर तो अनियमिक पडतो, उशीरा पर्यंत लांबतो, कापणीच्या कालावधीत पाऊस झाला तर हाता तोंडाशी आलेले पिक नष्ट होते. शेतकऱ्यांचे नुकसान होते. याशिवाय लागवडीच्या कालावधीत उष्णता अचानक वाढल्यास पिकावर विपरीत परिणाम होतो. किड रोगांचा प्रादुर्भावही वाढतो. राज्यसरकारने हवामान आधारीत पिक विमा योजना लागू केली असली तरी त्याचा फारसा लाभ शेतकऱ्यांना मिळत नाही. परिणामी शेतकरी शेतीकडे पाठ फिरवित असल्याचे चित्र आहे.

शेतकऱ्याला सर्व बाजूनेच संकट असतात. महागडी बियाणे, वाढती मजुरी, खते यामुळे शेतकऱ्यावर अर्थिक बोजा वाढतो. अनियमित पावसाचा परिणाम होतो. एका हंगामाचा भाग सर्वसाधारणपणे चार महिन्याचा राहतो. या चार महिन्यात हवामानातील सर्व बदल पिकाला झेलता झेलता नाकी नऊ येतात. कधी जास्त पाऊस तर कधी पावसाचा ताण, कधी रोगांची लागण तर कधी आवश्यक ओल नसल्यामुळे कमी उगवण या सर्वांचा उत्पादनावर विपरीत परिणाम होतो. हे सर्व करून आवश्यक उत्पादन न मिळाल्यामुळे आपला शेतकरी वर्ग पार खचून जातो. इतक्या सर्व संकटातून पार पडत पडत जेव्हा त्याच्या पदरी शेतीचे उत्पादन हाती पडते. मात्र बाजारभाव त्याला मारक ठरतात.

हैकसंयद्

जगाला सुखाने नांदू द्यात

आज अमेरिका व इराण यांच्यात गेले सुमारे पाच महिने युद्ध चालू आहे. तसेच रशिया व युक्रेन यांच्यात गेले अनेक वर्षे युद्ध चालूच आहे. या युद्धात प्रत्येक राष्ट्र आपलाच विजय झाला अशी वलनाही करीत आहे. प्रत्यक्षात या सर्व राष्ट्रांची प्रचंड हानी झालेली आहे. इतकेच काय पण शेजारी काही राष्ट्रांना सुद्धा याची झळ पोहचली आहे. अमेरिका व इराण यांच्यात वाटाघाटी होऊन युद्धबंदी झाली पण ती नावालाच होती असे वाटते . इराण सारख्या राष्ट्रांने अमेरिकेची जी टक्कर दिली ती अमेरिकेला सुद्धा जड गेली. करोडो डॉलर्सचे नुकसान तर झालेच याशिवाय प्रचंड मनुष्य हानी झाली सान्या जगाने दोन महायुद्धांचे परिणाम भोगले आहेत. जपानसारख्या राष्ट्रांने तर हिरोशिमा व नागासाकी या शहरातील लाखो लोक गमावले आहेत. युद्धात विजयी व पराभूत अशा दोनही राष्ट्रांचे नुकसान होत असते. हे माहित असूनही जगात अजूनही युद्धे होत आहेत. या युद्धाने जगातील जवळ जवळ सर्वच राष्ट्रात महागाई वाढली तसेच इंधनाचे दरही वाढले की ज्यामुळे सामान्य माणसाचे जीवन अवघड झाले. युद्धे होऊ नयेत व जगात शांतता नांदावी या हेतूने राष्ट्रसंघाची स्थापना करण्यात आली यामध्ये अमेरिकेचा सुद्धा सहभाग होता. असे असूनही आज अमेरिका संयुक्त राष्ट्रासंघाला काय किंमत देत आहे हे सारे जग पहात आहे. आज अमेरिकी लष्करी व पेशाने अतिशय श्रीमंत राष्ट्र आहे. त्यामुळे इतर राष्ट्रे फारसा आवाज उठवू शकत नाहीत. वास्तविक जगाला सुखाने राहू द्यात अशी विचारसरणी पुढे आणावी अशी अनेकांची इच्छा आहे तो सुदिन लवकरच येे.

– शांताराम वाघ पुणे

मानवतेचे आणि क्रांतीचे प्रतीक लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे

। दित्तविशेष

१८ जुलै हा दिवस महाराष्ट्राच्या आणि भारताच्या सामाजिक, सांस्कृतिक आणि साहित्यिक इतिहासात ‘लोकशाहीर अण्णा भाऊ साठे’ या महत्त्वाच्या नावाने कोरला गेला आहे. या दिवशी अण्णा भाऊंनी आपला देह ठेवला असला, तरी त्यांची विचारसंपदा आणि संघर्षशील लेखणी काळाच्या सीमा ओलांडून आजही जिवंत आहे. शोषित, पीडित, भटक्या-विमुक्त, दलित आणि कष्टकरी समाजाचा बुलंद आवाज बनून अण्णा भाऊंनी आपले संपूर्ण जीवन अर्पण केले. त्यांच्या स्मृतिदिनी त्यांच्या कार्याचा मागोवा घेणे ही सामाजिक कृतज्ञतेची खरी अभिव्यक्ती आहे. अण्णा भाऊ साठे, यांचे मूळ नाव तुकाराम भाऊराव साठे, ते केवळ एक साहित्यिक

नव्हते; ते एक क्रांतिकारी विचारवंत, लोककलावंत, समाजसुधारक आणि कष्टकऱ्यांच्या हक्कांसाठी लढणारे झुंजार नेते होते. त्यांच्या साहित्यातून आणि कार्यातून त्यांनी समाजातील वंचितांना, उपेक्षितांना आणि शोषितांना एक नवी वाचा दिली. त्यांचे जीवन हे गरिबी, संघर्ष आणि अन्यायाविरुद्धच्या लढ्याचे समाजाला आजही दिशा देणारे प्रेरणादायी उदाहरण आहे. अण्णा भाऊंचा जन्म १ ऑगस्ट १९२० रोजी सांगली जिल्ह्या-तील वाटेगाव येथे एका मातंग कुटुंबात झाला. बालपणापासूनच त्यांनी गरिबी, उपेक्षा आणि जातीय विषमतेचा सामना केला. अत्यंत दारिद्र्यात आणि विषम तेव्हा वातावरणात त्यांचे बालपण गेले. जातीयव्यवस्थेमुळे त्यांना अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागले. शाळेतील भेदभावाम

ा त्यांनी केवळ दीड दिवसांतच शाळा सोडली. मात्र, त्यांच्यातील ज्ञानाची भूक आणि तीव्र निरीक्षणशक्ती यामुळे त्यांनी औपचारिक शिक्षणाशिवायच प्रचंड ज्ञान संपादन केले. त्यांनी अनुभवानून ज्ञान मिळवले. स्वप्रयत्नाने वाचनाची प्रचंड आवड जोपासली. त्यांच्या जीवना-तील खडतर अनुभवांनी त्यांना समाजा-तील अन्याय आणि विषमतेची तीव्र जाणीव करून दिली. अण्णाभाऊ साठे यांच्या साहित्याची खरी ताकद होती ती त्यांच्या ज्वलंत आणि वास्तव-वादी चित्रणामध्ये. त्यांच्या लेखणीला क्रांतीची धार होती. त्यांनी अनेक कादंबऱ्या, कथा, पोवाडे, लावण्या, वगनाट्ये आणि लोकनाट्यांची निर्मिती केली. झफकिरमाफ ही त्यांची प्रसिद्ध कादंबरी एका दलित युवकाच्या

आणि कादंबऱ्यांतून भूक, जातिभेद, अन्याय, कामगारांचे शोषण आणि व्यवस्थेचा दुजाभाव हे सामाजिक वास्तव पुढे आले. पण त्याच वेळी त्यांच्या साहित्याने संघर्षाची प्रेरणा दिली आणि लढण्याची उमेद दिली. ‘अकलेची गोष्ट’, ‘शेतजींचे राज्य’, ‘बेकायदेशीर’ यांसारख्या नाटकांतून त्यांनी सामाजिक विषम तेवर आणि शोषणावर कठोर प्रहार केले. त्यांच्या लोकनाट्यामध्ये विनोद, व्यंग्य आणि प्रबोधन यांचा सुंदर मिलाफ होता. त्यांच्या अनेक कादंबऱ्या आणि कथांवर आधारित ‘फकिरा’, ‘वैजयंता’ यांसारखे चित्रपटही बनले, ज्यामुळे त्यांच्या साहित्याने मराठी चित्रपटसृष्टीलाही एक नवी दिशा दिली.

अ. क्र.	सर्व्हे नं.	संपादनाचे क्षेत्र (हे. आर)
६८	२९/४/क	०.३८.४८
६९	२९/४/ब	
७०	२९/५/अ	
७१	२९/५/ब	
७२	२९/६	
७३	३३/१	
७४	३३/२	
७५	३५/१/अ	
७६	३५/१/क/१	०.३९.१८
७७	३५/१/क/२	
७८	३५/१/ब	
७९	३५/२	
८०	३५/३	
८१	३५/४/अ	
८२	३५/४/ब	
८३	३६/१/अ	०.३५.३६
८४	३६/१/ब	
८५	३६/२	
८६	३६/३/अ	
८७	३६/३/ब	
८८	३६/४	
८९	३६/५	
९०	३९/१/अ	०.४२.९७
९१	३९/१/ब	
९२	३९/२/अ	
९३	३९/२/क	
९४	३९/२/ब	
९५	३९/३/अ	
९६	३९/३/ब	
९७	३९/४	
९८	४०/१/अ	०.७३.७५
९९	४०/१/क	
१००	४०/१/ब	
१०१	४०/२/अ	
१०२	४०/३	
१०३	४०/६	
१०४	४०/७	
१०५	४०/८	
१०६	४०/९	
१०७	४०/१०	०.५२.०६
१०८	४७/१	
१०९	४७/२	
११०	४७/३	
१११	४७/४	
११२	४७/५	
११३	४७/६	
११४	४७/७	
११५	४८/१	०.१७.२८
११६	४८/२	
११७	४८/३	
११८	४८/४	
११९	४८/५	
१२०	४८/६	
१२१	४८/७	
१२२	४८/८	
१२३	४८/१०	०.०८.८२
१२४	४८/१२	
१२५	४८/१३	
१२६	४८/१४	
१२७	४९/१	
१२८	४९/२	

अ. क्र.	सर्व्हे नं.	संपादनाचे क्षेत्र (हे. आर)
१२९	४९/३	०.५८.८१
१३०	४९/४	
१३१	५०/१	
१३२	५०/२	
१३३	५०/३	
१३४	५०/४	
१३५	५०/५	
१३६	५०/६	
१३७	५०/७	
१३८	५०/८	५.८४.४०
१३९	५०/९/अ	
१४०	५०/९/ब	
१४१	५०/१०	
१४२	५०/११	
१४३	५०/१२	
१४४	५०/१३	
१४५	५०/१४	
एकूण		५.८४.४०

अनुसूची- दोन	
सार्वजनिक प्रयोजनाच्या स्वरूपाबाबत विवरण	
प्रकल्पाचे नाव	प्रजिमा १११ ते भालीवाडी - सायडोंगर - १ उदंचन जलविद्युत प्रकल्प प्रस्तावित पोहोच रस्त्याचे बांधकाम तयार करणेसाठी.
प्रकल्पकार्याचे वर्णन	मौजे भालिवडी, पोटल, आंबोट, सायडोंगर व पाली तर्फे कोतल खलाटी, ता. कर्जत जि. रायगड येथील जमिनीचे पोहोच रस्त्याचे बांधकाम करणे.
समाजाला मिळणारे लाभ	कर्जत तालुक्यातील मौजे साई डोंगर येथे टोंरेंट पॉवर मार्फत ३००० मेगावॉट चा उदंचन जल विद्युत प्रकल्प विकसित करण्यात येत आहे. या प्रकल्पामुळे वीज भार व्यवस्थापन आणि शिखर मागणी पूर्ण करण्यासाठी साठवण क्षमता उपलब्ध करून महाराष्ट्र राज्यातील अक्षय ऊर्जेचा वाढता वाटा समर्थित होणार आहे. हा पूर्णतः हरित उर्जा प्रकल्प (Green Energy Project) आहे. सदर प्रकल्प दुर्गम भागात असल्याने प्रकल्पासाठी लागणारे बांधकाम साहित्य, इलेक्ट्रो-मेकॅनिकल पार्टस टर्बाइन, जनरेटर इत्यादींची वाहतुक करणे या प्रस्तावित रस्त्यामुळे शक्य होणार आहे. प्रस्तावित रस्त्याच्या ५.९११ कि.मी. लांबी ही प्रजिमा म्हणून दर्जात्रत करण्यात आलेली असून जलविद्युत प्रकल्पाशी तालुक्याला जोडणे सोईस्कर आहे. तसेच कर्जत तालुका हा पर्यटन तालुका म्हणून उदयोन्मुख होत आहे. सदर रस्त्यामुळे निसर्ग सौंदर्य, ऐतिहासिक वारसा, साहसी उपक्रम, सांस्कृतिक व धार्मिक ठिकाणे, आरोग्य पर्यटन यासाठी भेट देणाऱ्या पर्यटकांसाठी सुरक्षित, सोयीस्कर आणि जलद प्रवास शक्य होऊन स्थानिक अर्थव्यवस्थेला चालना मिळेल.

अनुसूची- तीन

बाधित व्यक्तींचे विस्थापन निरंक	
करण्यास भाग पाडणारी कारणे :-	

अनुसूची- चार

सामाजिक प्रभाव	महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण, भाग एक-निर्धारणाचा सारांश :- कोकण विभागीय पुर्वणी क्रमांक एसआयए-२०२६/प्र.क्र.३/कार्या-१, दि. २ जुलै २०२६ अन्वये उक्त अधिनियमाच्या कलम १० क खालील उक्त प्रकल्पाला उक्त अधिनियमाच्या प्रकरण- दोन आणि प्रकरण-तीन च्या तरतूदी लागू करण्यापासून लोकहितास्तव सूट देण्यात आली आहे.
-----------------------	--

अनुसूची- पाच

नियुक्त केलेल्या प्रशासकाचा तपशील :- निरंक	
सदर अधिसुचनेद्वारे ज्या जमिनीची सार्वजनिक प्रयोजनासाठी आवश्यकता आहे किंवा आवश्यकता भासण्याचा संभव असल्याने कायद्याच्या कलम ११ चे उप-कलम (१) खाली अधिसूचित करण्यात आले आहे. प्रारंभिक अधिसूचनेच्या प्रकाशनाच्या तारखेपासून ६० दिवसांच्या आत उपजिल्हाधिकारी (भूसंपादन), रायगड अलिबाग यांचे कार्यालयात आक्षेप नोंदविता येईल. टिप - उक्त जमिनीच्या आराखड्याचे उपजिल्हाधिकारी भूसंपादन रायगड अलिबाग यांचे कार्यालयामध्ये निरीक्षण करता येईल.	
अलिबाग, दिनांक ९ जुलै २०२६.	श्रीकांत गायकवाड उपजिल्हाधिकारी भूसंपादन रायगड अलिबाग.
क्र. जिमाका/रायगड/जाहिरात/६९/९२७/२०२६	

पान १ वरून	
ऑक्टोबरमध्ये निवडणुका ?	विशेष सखोल मतदार यादी पुरावलोकन (एसआयआर) प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतरच निवडणुका घेण्याची मागणी करण्यात आली होती. मात्र, वेळेत निवडणुका घेण्यासाठी आयोगाने १५ एप्रिल २०२६ रोजीची विधानसभा मतदार यादी ग्राह्य धरण्याचा निर्णय घेतला आहे. प्रशासनाच्या अनुभवावरून अंतिम मतदार यादी प्रसिद्ध झाल्यानंतर काही दिवसांतच निवडणूक कार्यक्रम जाहीर केला जातो. पावसाची परिस्थिती लक्षात घेता प्रत्यक्ष मतदान ऑक्टोबर ते डिसेंबरदरम्यान होण्याची शक्यता व्यक्त केली जात आहे.
जंतर-मंतरवरील आंदोलनाला शेकापचा पाठिंबा	भविष्य, शिक्षण व्यवस्थेतील पारदर्शकता, उत्तरदायित्व आणि परीक्षा प्रक्रियेवरील जनविश्वास अबाधित राखण्यासाठी आंदोलनकर्त्यांनी उपस्थित केलेल्या मागण्यांवर केंद्र सरकारने गांधीयाने विचार करून निष्पक्ष चौकशी करावी, अशी भूमिका शेकापने स्पष्ट केली. अनुल म्हात्रे यांनी सांगितले की, भारतीय शेतकरी कामगार पक्ष संविधान, लोकशाही, सामाजिक न्याय, पारदर्शकता आणि जनहित या मूल्यांशी कायम कटिबद्ध असून, लोकशाही मागाने सुरू असलेल्या प्रत्येक शांततापूर्ण आंदोलनाला पक्षाचा नैतिक पाठिंबा राहणार आहे. यावेळी केंद्र सरकारने आंदोलनकर्त्यांच्या मागण्यांवर सकारात्मक भूमिका घेऊन लोकशाही संवादातून तोडगा काढावा आणि विद्यार्थ्यांच्या हिताचे संरक्षण करावे, असे आवाहनही पक्षाने केले. महाराष्ट्रातून या आंदोलनाला मिळालेल्या पाठिंब्याची राष्ट्रीय स्तरावर दखल घेतली जात असल्याची माहिती अॅड. रोशन पाटील (मुंबई उच्च न्यायालय) यांनी दिली.
एमआयडीसीवर शेकापची धडक	म्हणण्यानुसार, पाणीपुरवठ्याचे कोणतेही नियोजन नसल्याने कधी पाणी येते, तर कधी अनेक दिवस नळ कोरडेच राहतान. पाणी आले तरी अत्यंत कमी दाबाने येत असल्याने अनेक घरांपर्यंत ते पोहोचत नाही. त्यातच जागोजागी झालेल्या अनधिकृत जोडण्यांमुळे परिस्थिती अधिकच गंभीर झाली आहे. या पार्श्वभूमीवर शेकापच्या शिष्टमंडळाने एमआयडीसीचे उपअभियंता सुभाष कुंभार यांची भेट घेत नागरिकांच्या तीव्र भावना त्यांच्या निदर्शनास आणून दिल्या. पाणीपुरवठ्याचे नियोजन तातडीने सुधारून चार दिवसांत नियमित व पुरेशा दाबाने पाणी देण्याची मागणी करण्यात आली. अन्यथा हजारो महिलांसह हंडा मोर्चा काढून तीव्र आंदोलन छेडण्यात येईल, असा स्पष्ट इशारा देण्यात आला. यावेळी शेकापचे ज्येष्ठ नेते तथा माजी तालुका चिटणीस अनिल पाटील, माजी उपसरपंच नरेश वर्तक, मंगेश वाळंज, रंजित तुणतुणे यांच्यासह परिसरातील पदाधिकारी व कार्यकर्ते उपस्थित होते.
शिक्षणाधिकारीपदी संजय नाईकडे	जिल्हा परिषद शाळांमधील विद्यार्थ्यांची गुणवत्ता सुधारणे, शाळांमध्ये सेफ्टी अ‍ॅण्ड सिक्युरिटीश् कार्यशाळा आयोजित करून विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षेची काळजी घेणे, मूल्यवर्धन कार्यक्रमासारख्या उपक्रमांद्वारे विद्यार्थ्यांमध्ये चांगल्या मूल्यांची रुजवणूक करणे, अशा प्रकारचे विकसनशील उपक्रम राबविले आहेत. त्यांनी शुक्रवारी रायगड जिल्हा परिषदेच्या प्राथमिक शिक्षणाधिकारी म्हणून पदभार स्वीकारल्यानंतर शिक्षण विभागातील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांनी त्यांचे स्वागत केले
केगाव ग्रामपंचायतीत अपहार	ग्रामपंचायतीत ग्रामविकास अधिकारी म्हणून कार्यरत असताना वैभव पाटील यांच्या कार्यकाळातील आर्थिक व्यवहारांमध्ये लाखो रुपयांच्या अनियमितेचा संशय व्यक्त करण्यात आला होता. ग्रामनिधीचा कथित अपहार, निधीचा गैरवापर तसेच ग्रामपंचायतीच्या मूळ अभिलेखांमध्ये बनावट कागदपत्रांचा समावेश केल्याचे आरोप समोर आले होते. या गंभीर प्रकरणाची चौकशी करण्याचे आदेश तत्कालीन गटविकास अधिकाऱ्यांना देण्यात आले होते. मात्र, १८ सप्टेंबर २०१९ रोजी सादर करण्यात आलेल्या
चाौकशी अहवालात फौजदारी कारवाईची शिफारस न करता केवळ प्रशासकीय कार्यवाही सुरू असल्याचा उल्लेख करण्यात आला. हा अहवाल समाधानकारक नसल्याचे मानून वरिष्ठ स्तरावर तो अमान्य करण्यात आला. यानंतर १ जुलै २०२६ रोजी झालेल्या रायगड जिल्हा परिषदेच्या स्थायी समितीच्या बैठकीत या प्रकरणाचा आढावा घेण्यात आला. प्राप्त तक्रारी आणि चौकशी अहवालाच्या आधारे वैभव पाटील यांच्यावर शिस्तभंगाची कारवाई करण्याचे निर्देश देण्यात आले. त्यानंतर मुख्य कार्यकारी अधिकारी नेहा भोसले यांनी उरण गटविकास अधिकाऱ्यांना तातडीने वैभव पाटील यांच्याविरोधात फौजदारी गुन्हा दाखल करून त्याचा अहवाल जिल्हा परिषदेला सादर करण्याचे आदेश दिले आहेत. तसेच आदेशाची अंमलबजावणी न झाल्यास संबंधित गटविकास अधिकाऱ्यांवरही शिस्तभंगाची कारवाई प्रस्तावित करण्यात येईल, असा स्पष्ट इशारा देण्यात आला आहे.	चाौकशी अहवालात फौजदारी कारवाईची शिफारस न करता केवळ प्रशासकीय कार्यवाही सुरू असल्याचा उल्लेख करण्यात आला. हा अहवाल समाधानकारक नसल्याचे मानून वरिष्ठ स्तरावर तो अमान्य करण्यात आला. यानंतर १ जुलै २०२६ रोजी झालेल्या रायगड जिल्हा परिषदेच्या स्थायी समितीच्या बैठकीत या प्रकरणाचा आढावा घेण्यात आला. प्राप्त तक्रारी आणि चौकशी अहवालाच्या आधारे वैभव पाटील यांच्यावर शिस्तभंगाची कारवाई करण्याचे निर्देश देण्यात आले. त्यानंतर मुख्य कार्यकारी अधिकारी नेहा भोसले यांनी उरण गटविकास अधिकाऱ्यांना तातडीने वैभव पाटील यांच्याविरोधात फौजदारी गुन्हा दाखल करून त्याचा अहवाल जिल्हा परिषदेला सादर करण्याचे आदेश दिले आहेत. तसेच आदेशाची अंमलबजावणी न झाल्यास संबंधित गटविकास अधिकाऱ्यांवरही शिस्तभंगाची कारवाई प्रस्तावित करण्यात येईल, असा स्पष्ट इशारा देण्यात आला आहे.
या निर्णयामुळे उरण तालुक्यासह पंचायत समिती आणि ग्रामपंचायत प्रशासनात मोठी खळबळ उडाली असून, या प्रकरणात पुढे कोणती कारवाई होते याकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे.	या निर्णयामुळे उरण तालुक्यासह पंचायत समिती आणि ग्रामपंचायत प्रशासनात मोठी खळबळ उडाली असून, या प्रकरणात पुढे कोणती कारवाई होते याकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे.
माणगावच्या विकासाला ब्रेक	शवदाहिनी बंद अवस्थेत आहे, तर नाट्यगृहाचे काम निधीअभावी अर्धवट पडले आहे. शहरासाठी अत्यावश्यक असलेले ट्रामा केअर हॉस्पिटल अद्याप सुरू झालेले नाही. मोठ्या अपेक्षेने उभारलेले क्रीडा संकुल देखभालीअभावी निष्क्रिय झाले असून, प्रस्तावित कोकण विभागीय क्रीडा संकुल माणगावऐवजी खारघरला गेल्याने युवकांमध्ये नाराजी आहे. मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्गावरील वाहतूक कोंडी, अतिक्रमणे, रखडलेला बायपास, उघडी व तुंबलेली गटारे, दुर्गंधी, बंद डीपिंग ग्राउंड आणि अस्वच्छता या समस्या दिवसेंदिवस गंभीर होत आहेत. मच्छी, भाजी आणि फळ बाजाराची सुविधा नसल्याने विक्रेत्यांना उघड्यावर व्यवसाय करावा लागत आहे. वारंवार होणाऱ्या वीज खंडीतीमुळे नागरिक, व्यापारी, विद्यार्थी आणि रुग्णालये त्रस्त आहेत. अनेक वर्षांपासून स्वतंत्र विद्युत उपकेंद्राची मागणी होत असली तरी त्याबाबत कोणताही ठोस निर्णय झालेला नाही.नगरपंचायत निवडणूक तोड्यावर आली असताना पुन्हा विकासाच्या घोषणा सुरू झाल्या आहेत. मात्र, आश्वासनांचा पाऊस आणि प्रत्यक्ष कामांचा दुष्काळ यामुळे नागरिकांचा संयम सुटू लागला आहे. उद्योग, शिक्षण, आरोग्य, वाहतूक आणि पर्यटनाच्या दृष्टीने मोठी क्षमता असलेल्या माणगावला विकासाच्या मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी रखडलेली सर्व कामे तातडीने पूर्ण करावीत, अशी जोदार मागणी नागरिकांकडून होत आहे.
...दोघांच्या आत्महत्या	मात्र वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी त्यांना मृत घोषित केले. दुसरी घटना कराडे बुद्रुक येथे घडली. कमल दत्तात्रय भाऊ यांच्या चाळीत भाड्याने राहत असलेले राकेश राधेश्याम चव्हाण (२३, मूळ रा. वाराणसी, उत्तर प्रदेश) यांचा त्यांच्या राहत्या खोलीत मृत्यू झाल्याचे आढळून आले. त्यांनाही चौक ग्रामीण रुग्णालयात नेण्यात आले असता डॉक्टरांनी मृत घोषित केले. या दोन्ही प्रकरणी रसायनी पोलीस ठाण्यात अकस्मात मृत्यूची नोंद करण्यात आली असून, पोलीस निरीक्षक अभिजीत भुजबळ यांच्या मार्गदर्शनाखाली मृत्यूमागील कारणांचा अधिक तपास सुरू आहे.

जाहीर नोटीस			
सर्व लोकांस या जाहीर नोटीसीने असे कळविणेत येते की, आमचे पक्षकार यांनी मौजे माजगांव, ता. खावासूर, जि. रायगड येथील खालील वर्णनाच्या मिळकतीचे मालक योगेश यशवंत ढवाळकर यांचेकडून मिळकत विकत घेणेचे ठरविले आहे.			
सर्व्हे नंबर	हिस्सा नंबर	क्षेत्रफळ हे.आर.घॉ	आकार रु. पै.
३९	६	०-१९-००	०-१९
सबब सदर व्यवहाराबाबत कोणाचीही कोणत्याही प्रकारची हरकत असल्यास त्यांनी त्यांची हरकत सदची नोटीस प्रसिद्ध झालेपासून ०७ दिवसांचे आत खालील सही करणार अ‍ॅडव्होकेट यांचेकडे प्रथमदर्शीने लेखी पुराव्यासह हरकत दाखल करावी. वरीलप्रमाणे मुदतीत कोणतीही हरकत दाखल न झाल्यास सदर मिळकत हि निर्वैध व बोजारहीत आहेत असे समजून वरील मिळकतीचा व्यवहार पूर्ण केला जाईल. मागाहून येणाऱ्या तक्रारीस आमचे पक्षकार जबाबदार राहणार नाहीत याची नोंद घ्यावी.			
दिनांक :- १८/०७/२०२६	अ‍ॅड. सर्मीर आर. सावंत ची.कॉम.एल.एल.बी. पता - गाळा नं. ०९, कोर्ट बिल्डिंग, तळ भंजला, दिवाणी व फौजदारी न्यायालयासमोर, कर्जत, ता. कर्जत, जि. रायगड मो.नं ९१५८३१३७३३		

जाहीर नोटीस

तमाम लोकांस या जाहीर नोटीशीद्वारे कळविण्यात येते की, ज्याअर्शी मौजे शिर्कीचाळ, ता. पेण, जि. रायगड येथील पुढीलप्रमाणे वर्णनाच्या जमिन मिळकतीच्या १ हे. -५३ आर. ४० चौ.मी. या एकुण क्षेत्रापैकी श्री. सचिन गजानन पाटील याच्या हिस्स्याच्या ० हे.-४० आर ०० चौ.मी. क्षेत्रापैकी ० हे. २० आर ०० चौ.मी. क्षेत्राची जमिन मिळकत त्यांचेकडून आमचे अशिलांनी कायम खरेदीने घेणेचे ठरविले आहे.

जमिन मिळकतीचे वर्णन

मौजे-शिर्कीचाळ, ता. पेण, जि. रायगड येथील

मालक/कब्जेदाराचे नाव	भुमापन क्र.	उपविभाग	क्षेत्र हे.-आर.चौ.मी.	आकार रु.पै.
सचिन गजानन पाटील	३६९	-	१-५३.४० पैकी सचिन गजानन पाटील यांच्या हिस्स्याच्या ०-४०.०० क्षेत्रापैकी ०-२०.००	५.८०

त्याअर्शी सदर मालक/कब्जेदार याचे व्यतिरीक्त सदर मिळकतीसंदर्भात अगर त्यांचे कोणत्याही भागावर कुणाही ति-हाईतांचे गहाण-दान, बक्षिस, फरोक्त, करारनामा, लिज, चार्ज, अ‍ॅटचमेंट, अन्न वस्त्र निवारा, कुळ हक्क, ताबा कब्जा, एम.ओ.यु. हुकुमनामा, मनाई आदेश, जप्ती, बहिवाट, हिस्सा, संपादन रिक्रिझेशन अगर त्याप्रकारचे कोणतेही हक्क हितसंबंध निगडीत असल्यास अगर सदर मालकी हक्कांस कुणाचीही हरकत असल्यास अशा हितसंबंधीत व्यक्ती, संस्था इत्यादींनी त्यांची लेखी हरकत जरूर त्या कागदोपत्री पुराव्यानिशी सदर नोटीस प्रसिद्ध झाल्यापासुन २१ (एकवीस) दिवसांचे आत आमच्या खालीलप्रमाणेच्या पत्त्यावरील कार्यालयात सादर कराव्यात.

विहित मुदतीमध्ये कुणाचीही हरकत न आल्यास सदर मिळकतीवरील सचिन गजानन पाटील यांचे मालकी हक्क निर्वैध व बोजारहित आहेत असे समजुन आमचे अशिल सदरचा व्यवहार पुर्ण करतील व मुदतीनंतर आलेल्या हरकती ग्राह्य धरल्या जाणार नाहीत. हे सर्व जाहीर न्हावे.

पनवेल
दि. १८/०७/२०२६.

श्री. तुषार द. देवरे, अ‍ॅडव्होकेट

पता : फ्लॅट नं. ए २, जय नगर को.ऑप हौ.सोसा.

लि. कोर्ट रोड, ५२ बंगला, पनवेल ४१० २०६,

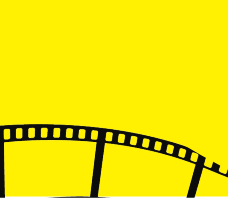
जि. रायगड.

मोबाईल नं. ९३२५००४००८

फलासक्ति

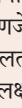
वारकर-यांची आणि सेवेकर-यांची सेवा घडावी म्हणून अम्ही त्यांना एक दिवस भोजनाला बोलावतो. तेही प्रेमाने येतात आणि आमच्या सेवेचा मान राखून प्रसाद घेतात. हे वारकरी, सेवेकरी आमच्यासाठी प्रत्यक्ष माऊली आणि पांडुरंगच असतात. हीच भावना माऊलींशी आणि पांडुरंगाशी भेट घडल्याचं समाधान आणि पुण्याचा मुक्काम संपवून वारी पुढे मार्गस्थ झाल्यानंतर पुढच्या वर्षीपर्यंत या सेवेची आतुरतेने वाट पाहण्याचं सामर्थ्य देते.

आषाढाचं आगमन आणि वारीचं प्रस्थान

यदा अतितीव्र झळंनी भाजू-
काढणारा उन्हाळा अनुभवत
असतानाच मोसमी पावसाचे आगमनही
लांबलंबे. संपूर्ण जून महिना हुलकावणी
दित्यान्तर जुलैचा पहिला आवडदा
सरताना पावसाने राज्यभर दमदार हजेरी
लावली. जणू महिन्याभराचा अनुषंग
भरून काढण्याच्या आवेशात वरुणाचा
आघाढ. आता तर पावसाची झड अमराणा
आषाढ सुरू झाला आहे. त्यामुळेच हा
ओलाकंच महिना उत्तम पावसाचा असेल.
अशी आशा करावला हक्कत नाही.
भरगच्च हिरवेपणा, सततधार, पाय पडला
तर घसरण्याची भीती वाटावी इतक्या
प्रमाणात साठलेले शेवाळे, चार-चारा
दिवस सुकवले तरी ओलेसर राहणारे कपडे,
साचलेल्या तेली तेली समुद्र सुवास ही तर
आषाढाची खरी ओळख आहे. आषाढात
पाऊस लयदार तरीही बेफाम असतो. त्याचा
कोसळधारांमध्ये सातत्य असते. त्याचे
आगळे देखणपण असतो. सुर्वीकरणांची
वाढ अडेवण्याची, आसमंतदार ओलेती
झिलझिल निर्माण करण्याचे, जमिनीतील तेंप
जलकुंभ काढोकात भरवून टाकण्याचे,
प्रवाहमार्ग प्रवाहित करण्याचे, धबधब्यांना
अनिवार ओढीने दरीत उडी घेण्यास भाग
पाडण्याचे कसब आणि ताकद त्याच्यामध्ये
आहे. म्हणूनच आषाढातला पाऊस दमदार
मासतो. त्याचा आवेग अनुभवण्याजोगा
असतो. उडत्या पथ्यांना आणि हुंहुडणा-
या पशूंना चिडीचूप होत आडोसा शोधायला
लावण्याचे सामर्थ्य त्याच्या दिमाखदातार
कोसळधारात असते. तीदेखील मिष्टपण्या
त्याचा आदेश पाळतात आणि आधीच
बांधून ठेवलेल्या घट्टांमध्ये वा शोधलेल्या
आडोश्यामध्ये आसरा घेणे बाहेरचे
जडलसुक शोतपणे ऐकत राहतात. खरे
सांगात्याचे तर आषाढातल्या अतिवृष्टीत वेडे
धाडस करणाऱ्या अतिउत्साही पर्यटकांनी
त्यांच्यापासून तरी धडा घेणे गरजेचे आहे.
एकंदरच हा ओलाचिंब महिना
येण्याच्या समुद्रीची पेरणी करणारा
असतो. शेताशिवारात परेलेले बी-बियाण
रूपाण्यासाठी आभाळीच्या जलधारांचे
सिंचन कामी येते असतं. या काळ्या
आर्द्राच्या अंगावरील मुराड भेगाळलेपण
कमी होत असल्याने जीव भांड्यार
पडलेला असतो. बहरू पाहणाऱ्या या
ऋतुपूर्वात भक्तीला धुमारे फुटले नाहीत
तरच नवल! दुसरीकडे याचीही सबक
सुसु असते. गावोगावी वाजता
भागवत धर्माची पताका नाचवत आनंदाने
पंढरीच्या वाठवर चालत असतात. असंख्य
भक्तगणांनी उच्चरवात केलेला हा विदूत
जगार आपल्याही मनात घुसत असतो. एक
प्रकार ही संपांच्या आमनाची सजतात

स्वानंद अशक्ति

असते. दर वर्षी याच भारलेपणाने आषाढ साकरा होतो. पावसाच्या धारांसोबत भक्तिरसाचा बाज आणि टाळमदुंगाचा आवाज घेऊन गंगारी आषाढीची वारी म्हणजे गेल्या साडेसातशे वर्षांपासून चालत आलेला अद्भूत संघटनाचा एक विलक्षण चमत्कार आहे. महाराष्ट्राच्या कानाकोपऱ्यातून लाखो लोक भारावल्या मनाने आणि विडुलभेटीच्या ओढीने पंढरपूला जातात. हे आजतागायत अडबड सुरू असलेले लोकशाहीत ईश्वरभक्तीचे आगळेवेगळे रूप आहे. आषाढी वारामेगे असलेले भाववत धर्माचे तत्वज्ञान, त्यामागील तत्कालीन भूमिका, भक्तीचा वाहणारा महापुरू, ते गिरण, मन प्रसन्न करून टाकणाऱ्या ज्ञानेश्वर आणि तुकोबारायांच्या पालख्या, संपूर्ण वातावरणाला भारून टाकणारे पावित्र्य, स्थानबा तुकोरामचा घोष, कित्येक त्यालोमीटरचे अंतर अथवा कित्येक पायी चालत जाणारे लाखो वारकी, देवाच्या चरणशीर आपल्या सेवेचा खारीचा वाटा उचलण्यासाठी तयार असलेले अगणित सेवेकरी हे सगळे उभा महाराष्ट्र गेली ७५० वर्ष अनुभवत आहे.

ज्ञानेश्वर माऊलींची आळंदीहून निघालेली पालखी रुपे, सावडद, जेजुरी, वेल्हे करत वाखरीला आणि तिथून पंढरपूला पोहोचते. देहूहून निघालेली तुकोराम महाराजांची पालखीदेखील पंढरपूला पोहोचेल. या दोन महत्वाच्या पालख्यांबरोबरच इतर सर्व संतांच्या मानाच्या पालख्या त्या त्या गावापासून निघतात आणि वाटेत मुख्य पालख्यांमध्ये सामील होतात. त्यात वैठणहून संत एकनाथमहाराज, यंत्रबेश्वरहून संत निवृत्तीमहाराज, संत मुक्ताबाई, माता रक्खिणी आणि इतर सुमारे २३ संतांच्या पालख्या असतात. सुमारे तीन आठवड्यांची ही पदयात्रा अनेक गावे आणि शहरे ओलांडत पंढरपूला पोहोचते.

संत तुकाराम महाराजांच्या पालखीसोबत ३२९ दिंड्या असतात तर माऊलींच्या पालखीसोबत ४५० दिंड्या असतात. प्रत्येक दिंडीत दोनशेपासून हजार - पंधराशे वारकी असतात. या दिंड्यांबरोबर जाणाऱ्या हजारो लोकांसोबत 'मुक्त वारकी'ही असतात आणि त्यांची संख्याही तितकीच असते. याचाच अर्थ सुमारे दीड लाखांच्या आसपास भक्तगण पंढरीला जातात. अर्थातच, या इतक्या लोकांची संप्रसारकरी व्यवस्था म्हणजे खाणे-पिणे, रात्रीचा प्रक्षाम आणि नियविधीची सोय

करणे हे अत्यंत कठीण काम आहे. पण पांडुरंगाच्या भेटीसाठी आतुर झालेल्या भक्तांना कुठेही गैरसोय जाणवत नाही. या वारकरी पंथाशी आमच्या कुटुंबांचे विलक्षण नाते जडलं आहे. माऊली, पंढरीची वारी आणि अयाचित कुटुंबियांचा ऋणानुबंध गेल्या किमान चार पिढ्यांचा आहे. अयाचित कुटुंब सातारा जिल्ह्यातील पुसेसावळी या गावचे.

माऊलींनी समाधीच्या वेळी बरोबर घेतलेल्या काठीचा अजानवृक्ष झाला. वृक्षाची मुळे माऊलींच्या नाकाला स्पर्श होऊन असल्याचे त्या काळी समोर आलेले तेव्हा पूर्वजांनी त्या वृक्षाची मुळे आपणू पाहण्यासाठी घराच्या मागेच्या बाजूला लावली. त्याचाच मुळा मोठा विस्तर झाला असून देशभरातल्या अनेक लोक तो पहायला येतात. पण त्या काळापासून आमचं माऊलींशीही खूप जवळचं नातं निर्माण झालं आहे. पुर्वेसाठी काळा दर पाहूंकुळाष्टीच्या वेळी सात दिवसांचा सप्ताह साजरा केला जातो. ज्ञानेश्वर माऊलींची जन्मतिथीही माऊळाष्टीच असल्यामुळे हा सप्ताह त्यावेळी आयोजित केला जातो. या सात दिवसांमध्ये ज्ञानेश्वरीचं पारायण केलं जातं. त्यात एक दिवस वड्या-रोट्यांचा जेवण असतं. तो रुक्मिणीच्या डोहाळेच्या जेवणाचा सोहळा असतो. त्यानंतर एक दिवस कात्याचं कीर्तन आणि कात्याचा महाप्रासद असतो. हा सप्ताह मोठ्या प्रमाणावर साजरा केला जातो. तिथल्या पंचगोशीतले नागरिक आवर्जून प्रसाद घेण्यासाठी उत्सवाला हजेरी लावतात. दुसरा उत्सव म्हणजे माऊलींचा समाधीच्या दिन. त्यात काकड आरती, भजनाचा कार्यक्रम महाप्रासद आणि काला असतो. कायसा उत्सव म्हणजे एकनाथ षष्ठी. गेल्या अनेक पिढ्यांपासून ही परंपरा चालतच आली आहे.

माऊलींच्या कणानुबंदांमुळे आम्ही वारकी संप्रदायाशीही आपकच जोडलेले

पेलो. आमच्या डोक्यात नेहमी माऊलीचाच विचार असतो. परंतु वारीचा विषय येतो तेव्हा एक वेगळीच ओढ लागलेली असते, ती पांडुरंगभेटीची. आम्हाला पांडुरंग वारकऱ्यांचा वेशात भेटतो. ते सर्व काम आणि व्याप बाजूला ठेऊन केवळ माऊली आणि पांडुरंगाची सेवा करण्याची इच्छा होते. दर वर्षी आळंदीहून निघणाऱ्या वारीमध्ये वारकऱ्यांच्यातून सेवेकीही माऊलीच्या सोबत असतात. त्यांचा पहिला मुक्काम पुण्यात असतो. या मुक्कामात आल्ल्याकडून वारकऱ्यांची आणि सेवेकीयांची काहीतीची सेवा घडवी या हेतूने आम्ही त्यांना एक दिवस भोजनाला बालावतो. तेही प्रेमाने येतात आणि आमच्या सेवेचा मान राखून प्रसाद घेतात. त्यावेळी आम्हाला पंचप्रातःकर हवीच किंवा अमुक जेवण हवे, असं त्यांचे कोणाही हाड हड्डा अग्रह नसतो. आमची सेवा ते नेहमीच मानून घेतात. हे वारकी आणि सेवेकी आमच्यासाठी प्रत्यक्ष माऊली आणि पांडुरंग असतात. हीच भावना आमची समाजशील आणि पांडुरंगाची भेट घडल्याचं माऊली आणि पुण्याचा मुक्काम संपवून वारी पुढे मार्गस्थ झाल्यानंतर पुढच्या वर्षीपर्यंत या सेवेकी आतुरतेने वाट पाहण्याचं सामर्थ्य देते.

(लेखक वारकी संप्रदायाचे पाईक आहेत.)

(लेखक वारकरी
संप्रदायाचे पाईक आहेत.)

हिंदी चित्रपट सृष्टीतील पहिले सुपरस्टार म्हणून ओळखले जाणारे ज्येष्ठ अभिनेते राजेश खन्ना यांची आज चौदावी पुण्यतिथी. राजेश खन्ना यांचा जन्म २९ डिसेंबर १९४२ रोजी पंजाबमधील अमृतसर येथे झाला. राजेश खन्ना यांचे मूळ नाव जतीन खन्ना असे होते. त्यांच्या आईचे नाव चंद्राणी खन्ना तर वडीलांचे नाव लाला ह्याणी असे होते. त्यांचे बडाला शाळेत मुख्यधायपक होते. त्यांच्या एका जवळच्या नातेवाईकांना मुलबाळ नव्हते म्हणून त्यांच्या आई वडीलांनी त्यांना त्या नातेवाईकांकडे दत्तक दिले. त्यांच्या नवीन आईचे नाव लीलावती खन्ना तर वडीलांचे नाव चुनीलाल खन्ना असे होते. चुनीलाल खन्ना रेवळे कंत्राटदार होते. ते मुंबईत राहत होते. राजेश खन्ना हे सेंट सबिस्टायन गॉन हायस्कूल येथे शिक्षण असताना त्यांची रवी कपूर यांच्याशी ओळख झाली. रवी कपूर म्हणजेच हिंदी चित्रपट सृष्टीतील प्रसिद्ध अभिनेते जितेंद्र. राजेश खन्ना व जितेंद्र यांना कॉलेज जीवनात अनेक नाटकात एकत्र काम केले. नंतर उच्च शिक्षण घेण्यासाठी राजेश खन्ना हे पुण्यात आले. पुण्यात दोन वर्ष शिक्षण घेतल्यावर ते पुन्हा राजेश खन्ना परतले. मुंबईत काही दिग्दर्शकांनी टॅलेंट हंट स्पर्धा आयोजित केली. राजेश खन्ना यांच्या काकांनी त्यांचे नाव या स्पर्धेकरिता नोंदवले. ते नोंदवताना त्यांनी त्यांचे नाव जतीन खन्ना ऐवजी राजेश खन्ना म्हणून नोंदवले पुढे याच नावाने ते ओळखले जाऊ लागले. या स्पर्धेत त्यांनी पहिल्या क्रमांकाचे पारितोषिक मिळवले त्यांच्या अभिनयाने त्याकाळातील दिग्गज दिग्दर्शक प्रभावित झाले. १९६६ साली चेतन आनंद यांनी त्यांना आखरी खलत या चित्रपटात संधी दिली हाच त्यांचा पहिला चित्रपट. हा चित्रपट

गाडीचे चुंबन घ्यायचे. मुली त्यांच्या गाडीची धूळ आपल्या भांगेत भरत. बऱ्याचत्या मुलींनी त्यांच्या फोटोशी लग्न केले होते. त्यांना चाहत्यांचे जितके प्रेम लाभले तितके प्रेम कोणत्याच कलाकाराला लाभले नाही. राजेश खन्ना यांचे सलग १५ चित्रपट सुपरहिट झाले हा एक विक्रम आहे. तो अजूनही कोणत्या अभिनेत्याला तोडता आला नाही. शर्मिला टागोर, मुमताज, अशा पोरख, तुतुजा यांच्याशी त्यांची चांगली केमिस्ट्री जमली. सत्तरच्या दशकात राजेश खन्ना सुपरस्टार पदावर आरूढ झाले होते. चालण्या बोलण्याची विशिष्ट ढब, मानेला खास झटका देत, हातवारे करत नाचण्याची अनोखी शैली, जबरदस्त संवाद फेक आणि ओठावर रंज घालतील अशी गाणी यामुळे राजेश खन्ना हे अफलातून रसायन बनून गेले. त्याकाळात सर्वाधिक मानधन घेणारे राजेश खन्ना यांची प्रेम प्रकरणेही गाजली पण १९७३ साली त्यांनी आपल्या पेक्षा कितीतरी लहान वयाच्या डियल कार्पाट्या यांच्याशी विवाह केला. १९९२ साली काँग्रेसच्या वतीने त्यांनी दिल्ली मतदार संघातून लोकसभेची पोटनिवडणुक लढवली आणि ते खासदार म्हणून निवडून आले. १८ जुलै २०१२ रोजी राजेश खन्ना यांनी चाहत्यांना अलविदा म्हणत जगाचा निरोप घेतला आणि बॉलिवूडचा पहिला सुपरस्टार काळाच्या पडद्याआड गेला.

“बाबूमोशाय..... बाबू मोशाय जिंदगी और मौत उपरवाले के हात है जहाँपना.....जिसे ना तो आप बदल सकते है ना मैं..... इस सब तो रागमंच की कटपुतलीया है, जिसकी डोर उपरवालेकी उंगलीओमे बंधी है.....कब कोण कैसे उठेगा कोई बता नहीं सकता.....“आनंद कभी मरने नहीं वह हमेशा याद रहते है.....“

राजेश खन्ना यांना विनम्र अभिवादन!

कि यारा अडवाणीची स्टोरी म्हणजे 'हार्ड वर्क' आणि 'पॅशन' चा परफेक्ट संगम आहे! आज स्क्रीनवर लिलया भूमिका साकारणारी कियारा एकेकाळी तिच्या आईच्या शाळेत नर्सरी टीचर म्हणून काम करायची. पण 'थ्री इंडियन्स' पाहिला आणि तिने ठरवले, मलाही इथेच पोहोचायचंय! सलमान खानच्या सल्ल्याने तिने 'आलिया' हे आपलं जुनं नाव बदलून

मेरे पडद्यासाठी 'किराया' हे नाव स्विकारलं. तिचे पदार्पण 'फगली' (२०१४) मधून झालं. तो बॉक्स ऑफिसवर फ्लॉप ठरला. पण तिने हार मानली नाही. 'एम.एस. धोनी: द अनटॉल्ड स्टोरी' मधील साक्षी धोनीची भूमिका तिच्या करअरचा 'टर्निंग पॉइंट' ठरली. त्यानंतर 'कबीर सिंग' ची प्रिती असो किंवा 'शेरशाह' मधील डिंपल, तिने प्रत्येक भूमिकेत स्वतःला सिद्ध केलेय. नर्सरी स्कूल ते सिद्धार्थ मल्लोसारोवतची शाही लग्नाट आणि आज बॉलिवूडमधील टॉप स्टार - किराराचा प्रवास हा तरुणाईसाठी एक मोठा धडा आहे की, स्वप्न पाहण्याची हिम्मत असेल, तर यश नक्की मिळत!

स नी देओल आणि अक्षय खन्ना यांची दमदार जोडी 'इक्का'मधून प्रेक्षकांच्या भेटीला येत आहे. सरप्रेन्स, अॅक्शन, थ्रिलर आणि अनपेक्षित ट्विस्टने भरलेला ट्रेलर सोशल मीडियावर मोठ्या प्रमाणात व्हायरल होत आहे. अक्षय खन्नाचा प्रभावी लूक आणि सनी देओलचा दमदार स्क्रीन प्रेझेंट्स तरण प्रेक्षकांमध्ये प्रचंड उत्सुकता निर्माण करत आहे.

ओटीटीवर नवा थरार अनुभवण्याची वाट पाहणाऱ्यांसाठी 'इक्का' ही सर्वाधिक चर्चेतील आगामी कलाकृती ठरत आहे. ट्रेलरमधील दमदार संवाद, वेगवान कथानक आणि रहस्यमय वातावरणामुळे चित्रपटाबाबतची उत्सुकता दिवसेंदिवस वाढत असून, प्रदर्शित होताच तो चर्चेचा केंद्रबिंदू ठरण्याची चिन्हे दिसत आहेत.

‘इक्का’च्या ट्रेलरने उडवली खळबळ

(लेखक वारकरी
संप्रदायाचे पाईक आहेत.)

मस्त मॅसेडोनिया

मॅसेडोनिया हा दक्षिण-पूर्व युरोपमधला देश आहे. एके काळी इथे राजेशाही होती. मॅसेडोनियन साम्राज्य बऱ्याच मोठ्या भूभागावर पसरलं होतं. मात्र आता या देशाचा आकार बराच छोटा आहे. पर्वत, तलाव, झाडं आणि विविध प्रजातींचे प्राणी ही या देशाची ओळख बनली आहे. स्कॉप्ये ही मॅसेडोनियाची राजधानी. बल्गेरिया, ग्रीस, सर्बिया आणि अल्बानिया हे याचे शेजारी देश. मॅसेडोनिया हा चारही बाजूंनी जमिनीने वेढलेला देश आहे. माउंट कोराब हे या देशातलं सर्वात उंच शिखर. या देशात मोठ्या टेकड्या, खोल दऱ्या आणि त्याच्या सभोवताली पर्वतरांगा असं निसर्गसौंदर्य पहायला मिळतं. देशात पाण्याचे ११०० पेक्षा जास्त स्रोत आहेत. यात ओह्रिड, प्रेस्पा, डोइरन अशा तलावांचा समावेश आहे. ब्रॅगॅल्लिका, सिरना आणि वरदार या इथल्या प्रमुख नद्या आहेत. वरदार नदी या देशाच्या मधून वाहत

ग्रीसपर्यंत जाते. मॅसेडोनियातलं तापमान सौम्य स्वरूपाचं असतं. इथे विविध प्रजातींचे प्राणी आणि झाडंझुडपं पहायला मिळतात. या देशात तीन राष्ट्रीय उद्यानं आणि संरक्षित प्रकल्प आहेत. अस्वलं, हरणं आणि लांडगे देशाच्या डोंगराळ भागात फिरताना दिसतात. या देशात झाडांच्या ३५०० पेक्षा अधिक प्रजाती पहायला मिळतात. या देशाला प्राचीन वारसा लाभला आहे. इसवीसनपूर्व ८०८ मध्ये कॅरॅनसने मॅसेडोनियाचं साम्राज्य प्रस्थापित केलं आणि संपूर्ण युरोपभर पसरवलं. दुसऱ्या फिलिपने मॅसेडोनियाच्या सर्व शेजाऱ्यांचा पराभव केला. अलेक्झांडर द ग्रेट हा फिलिपचा मुलगा. त्याने संपूर्ण जगावर राज्य केलं. मात्र त्याच्या मृत्यूनंतर या साम्राज्याची वाताहत झाली. विविध युरोपियन देशांनी या देशावर राज्य केलं. १९९१ मध्ये या देशाला युगोस्लाव्हियाकडून स्वातंत्र्य मिळालं.

सफर देशांची

दोस्त हे मस्त

कासवांच्या जगात

आज आपण कासवाविषयी माहिती घेऊ. कासवाच्या पाठीवरचं कवच खूप टणक असतं. त्यावर दगड मारला तरी कासवाला काहीच त्रास होत नाही. हे कवच त्यांच्या शरीराचा भाग असल्याने काढता येत नाही. कासवाच्या तोंडात दात नसतात. त्याऐवजी पातळ चकतीसारखं हाड असतं. त्याचा वापर ते खाण्यासाठी करतात. जमिनीवर रहाणारी आणि पाण्यातली अशी दोन प्रकारची कासवं असतात. जमिनीवरची बरीच कासवं शाकाहारी असतात तर पाण्यातली कासवं छोटे मासे किंवा पाण्यात रहाणारे छोटे जीव जंतू खातात.

खादाडी

कॉलिफ्लॉवर पकोडे

तुम्ही फ्लॉवरचा वापर करून एक मस्त पदार्थ बनवू शकता. कॉलिफ्लॉवर पकोडे असं या पदार्थाचं नाव. यासाठी फ्लॉवरचे छोटे तुकडे घ्या. पाऊण वाटी मैदा घ्या. २ टेबलस्पून टॉमेटो सॉस, अर्धा वाटी ताक, दोन कप ब्रेडचा चुरा आणि मीठ असे पदार्थ जमवा. एका मोठ्या भांड्यात ताक, मैदा, टॉमेटो सॉस आणि मीठ घाला. मिश्रण एकत्र करा. या मिश्रणात फ्लॉवरचे तुकडे घाला. ते ब्रेडच्या चुऱ्यात घोळा. कढईत तेल गरम करा. फ्लॉवरचे तुकडे लालसर रंगावर तळून घ्या. कॉलिफ्लॉवरचा चटपटीत अवतार तयार आहे.

ग्या काळजी

नेलपॉलिश लावताय ?

मुली वरचेवर नेलपॉलिश लावतात. पण मुलीनो, तुमची नखं खूप नाजूक असतात. सतत नेलपॉलिश लावल्यामुळे नखं कोरडी होतात. पिवळी पडू लागतात. नेलपॉलिश मधल्या रासायनिक घटनांमुळे आपल्याला आजार होऊ शकतात. त्यामुळे उजव्या हाताच्या नखांना नेलपॉलिश लाऊ नका. यामुळे तुमची नखं आणि आरोग्य दोन्ही चांगलं राहिल.

योगा टाईम

असं आहे चक्रासन

चक्रासन करण्यासाठी जमिनीवर झोपा. दोन्ही पाय दुमडून घ्या. आता हातांचे दोन्ही पंजे खांद्याखाली ठेवा. दीर्घ श्वास घ्या. श्वास सोडताना शरीराचा कंबरखालचा भाग वर उचला. पुन्हा श्वास घेऊन वरचा भागही वर उचला. ६० ते ९० सेकंद या स्थितीत रहा. मग श्वास सोडताना पहिल्यांदा कंबरखालचा भाग जमिनीला टेकवा आणि वरचा भाग खाली आणा.

रंजक विज्ञान

मनोरंजक बीच क्रिकेट

म्ही बीचवर गेल्यावर क्रिकेट खेळत असाल. वाळूमध्ये क्रिकेट खेळण्याची मजा काही वेगळीच असते. तुम्ही गंमत म्हणून बीच क्रिकेट खेळता. पण इंग्लंडमध्ये बीच क्रिकेटची स्पर्धा रंगते. या स्पर्धेचे नियम सहभागी होणारे संघ ठरवतात. दर वर्षी इथे या स्पर्धेचं आयोजन केलं जातं. मे ते सप्टेंबर या काळात बीच क्रिकेट स्पर्धा रंगते. शीप इन क्लबतर्फे या स्पर्धेचं आयोजन केलं जातं.

फन टाइम

ब्रिटनमध्ये या एकाच क्लबकडे बीच क्रिकेटचं पीच आहे. हे पीच समुद्राच्या लाटेत वाहून जातं. मग दोन ते तीन दिवसांनी रोलर फिरवून नवं पीच तयार करावं लागतं. वेस्ट इंडिजमध्ये समुद्रकिनारे असल्यामुळे बीच क्रिकेट खेळलं जातं. तिथूच ही संकल्पना ब्रिटनमध्ये पोहोचली. बीच क्रिकेट स्पर्धेचे नियम गल्ली क्रिकेटसारखेच असतात. या स्पर्धे

त वाईड आणि नो बॉल दिला जात नाही. ही स्पर्धा मनोरंजनासाठी भरवली जात असल्याने कोणीही यात सहभागी होऊ शकतो. इथे खेळाडूंना स्वतःच धावसंख्या लक्षात ठेवायची असते. प्रत्येक बॉलनंतर ओरडून स्कोअर सांगावा लागतो. बरेचदा फलंदाजालाच लांब गेलेला बॉल घेऊन यावा लागतो. फिल्डरने एका हाताने झेल घेतला तर फलंदाजी करणाऱ्या संघाचा डाव संपतो. विकेट्स आणि ओव्हर उरल्या असल्या तरी त्यांना डाव संपवावा लागतो. तर अशी ही भन्नाट बीच क्रिकेट स्पर्धा खेळावीशी वाटतेय ना ?

ए

खाद्या गावाचा म हापोर म्हणजे सूट-बूट घालणारा, सभा घेणारा आणि महत्वाचे निर्णय घेणारा माणूस असेच आपल्याला वाटते. पण अमेरिकेतील एका छोट्याशा गावात तब्बल वीस वर्षे एक मांजर महापौर म्हणून प्रसिद्ध होते. या अनोख्या मांजराचे नाव होते स्टब्स. स्टब्सचा जन्म १९९७ मध्ये झाला. स्टब्स म्हणजे वैशरी-तपकिरीसांचे, मध्यम आकाराचे आणि अतिशय गोंडस मांजर होते. अमेरिकेतील टालकीटना

स्टब्स... महापौर मांजर !

हे एक सुंदर पर्वतरांगांनी वेढलेले गाव आहे. गावातील काही लोक स्थानिक राजकारण्यांवर नाराज होते. गंमत म्हणून त्यांनी स्टब्सला महापौर म्हणायला सुरुवात केली. हळूहळू स्टब्स गावाचे प्रतीकच बनला. त्याची शेपटी खूपच लहान असल्याने त्याचे नाव टस्टब्स पडले. त्या शेपटीमुळेच तो इतर मांजरांपेक्षा वेगळा ओळखू येत असे.खरे तर स्टब्स कोणत्याही

इ

केन्सबर्ग पर्वतरांगही आफ्रिका खंडातील सर्वात सुंदर आणि वैशिष्ट्यपूर्ण पर्वतरांगांपैकी एक मानली जाते. ही पर्वतरांग प्रामुख्यानेदक्षिण आफ्रिकाआणिलेसोथोयांच्या परिसरात पसरलेली आहे. ड्रॅकेन्सबर्ग हा शब्द डच भाषेतून आला असून त्याचा अर्थ ड्रॅगनचे पर्वतअसा होतो. उंच, खडकाळ आणि धुक्याने वेढलेली शिखरे पाहून सुरुवातीच्या युरोपीय प्रवाशांना ती एखाद्या विशाल ड्रॅगनच्या पाठीसारखी वाटली. म्हणून यापर्वतरांगेला ड्रॅकेन्सबर्ग म्हणू लागले. ही पर्वतरांग सुमारे १,००० किलोमीटर लांब आहे. तिची उंच शिखरे, खोल दऱ्या, भव्य कडे आणि हिरवीगार कुरणे यांमुळे ती जगभर प्रसिद्ध आहे. या पर्वतरांगेतील सर्वात उंच शिखर म्हणजेथाबाना एन्टलेन्याना. त्याची उंची सुमारे ३,४८२ मीटर आहे आणि ते दक्षिण आफ्रिकेच्या संपूर्ण प्रदेशातील सर्वांच शिखर मानले जाते. ड्रॅकेन्सबर्ग पर्वतरांग जलस्रोतांच्या दृष्टीने अत्यंत महत्वाची आहे. या पर्वतांमध्ये पडणाऱ्या पावसामुळे अनेक नद्या निर्माण होतात. विशेषतःऑरेंज नदीआण्टुगोला नदीयांसारख्या नद्यांना येथे उगम मिळतो. त्यामुळे दक्षिण आफ्रिकेतील लाखो

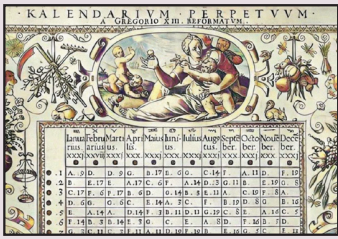
ड्रॅकेन्सबर्ग पर्वतरांग

लोकांना पिण्याचे पाणी आणि शेतीसाठी आवश्यक पाणी उपलब्ध होते. ड्रॅकेन्सबर्गमधील टुगोला धबधबाहा जगातील सर्वात उंच धबधब्यांपैकी एक मानला जातो. त्याची एकूण उंची

कॅलेंडर्सची धमाल दुनिया

तुमच्या घरात भिंतीवर नवं कोरं कॅलेंडर दिमाखात लागलं असेल. तुम्हाला माहितेय, जगात वेगवेगळ्या ठिकाणी वेगवेगळ्या दिवशी नववर्ष साजर होतं. अर्थातच त्यानुसार कॅलेंडर्सचेही वेगवेगळे प्रकार पाहायला मिळतात. भारतातच जवळपास ५० प्रकारची कॅलेंडर्स पाहायला मिळतात.

माहीत आहे ?

- ग्रेगोरियन कॅलेंडर - हे कॅलेंडर
- जगभर प्रसिद्ध आहे. पोप ग्रेगरी (१३वे) यांनी १५८२ मध्ये या कॅलेंडरची निर्मिती केली.
- भारतामध्ये विक्रम संवत, शक संवत, हिजरी संवत, फसली संवत, बांगला संवत, बौद्ध संवत, जैन संवत, खालसा संवत, तमिळ संवत, म

चंद्रगुप्त विक्रमादित्यानं उजनीच्या शकांना पराजित केल्याच्या स्मृतीप्रित्यर्थ सुरू केलं. हे वर्ष चैत्र महिन्याच्या शुक्ल प्रतिपदेपासून सुरू होतं.

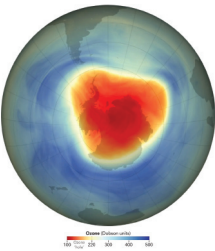
- शक संवतला शालिवाहन शकही म्हणतात. शक सम्राट कनिष्क यानं इ.स. पूर्व ७८ मध्ये सुरू केलं.
- रोमन कॅलेंडर जगातील सर्वात पहिलं कॅलेंडर समजलं जातं. यानुसार मार्चमध्ये नववर्ष सुरू होतं.
- हिजरी कॅलेंडर हे इस्लाम मधील हिजरी वर्षाच्या नावानं सुरू झालेलं कॅलेंडर आहे. या कॅलेंडरनुसार नवीन वर्ष मोहम्मच्या महिन्यापासून सुरू होतं.
- आपला शेजारी देश असणारा चीनमध्येही वेग-वेगळी कॅलेंडर बघायला मिळतात.

पृ

थ वी भो व ती असलेल्या अनेक वायूंच्या आवरणाला वातावरण म्हणतात. वातावरणाच्या वरच्या भागात, जमिनीपासून साधारण १५ ते ३५ किलोमीटर उंचीवरओझोन वायूचा एक विशेष थरअसतो. यालाचओझोन थरम्हणतात. हा थर पृथ्वीसाठी एका अदृश्य छत्रीसारखे काम करतो. सूर्यापासून येणाऱ्या किरणामध्ये काही अतिनील म्हणजेच अल्ट्राव्हायोलेटकिरण असतात. हे किरण जास्त प्रमाणात पृथ्वीवर पोहोचले तर माणसे, प्राणी आणि वनस्पती यांना हानी पोहोचू शकते. त्वचेचे आजार, डोळ्यांचे विकार आणि पिकांचे नुकसान होण्याची शक्यता वाढते. सुदैवाने ओझोन थर या धोकादायक किरणांपैकी बरेच किरण शोषून घेतो. त्यामुळे पृथ्वीवरील जीवन सुरक्षित राहते.मात्र काही दशाकांपूर्वी शास्त्रज्ञांच्या लक्षात आले की ओझोन थर काही ठिकाणी पातळ होत आहे.

रंजक विज्ञान

विशेषतः दक्षिण ध्रुवाजवळील अंटार्क्टिका प्रदेशावर मोठ्या प्रमाणात ओझोनचे प्रमाण कमी झाले होते. यालाच लोक ओझोन होल म्हणजेच ओझोनमधील भोक असे म्हणू लागले.मानवनिर्मित

तु

म्हाला पपेट्स माहीत आहेत ना? पपेट्स म्हणजेच बोलक्या बाहुल्या. विविध आकारांचे पपेट्स बोटट घालून त्यांचा आवाज काढून खेळायला खूपच गंमत वाटते. असे पपेट्स तुम्ही बनवू शकता. तुमच्या आवडत्या प्राण्यांचे, कार्टून्सचे पपेट्स बनवून मित्रमंडळींसोबत तुम्ही छान छान खेळही खेळू शकता. साहित्य : आईस्क्रीमच्या काड्या, सुती किंवा लोकरी कापड, डोळे आणि गम. कृती : * सर्वात आधी सुती किंवा लोकरी कापडापासून विविध आकार कापून घ्या. तुम्हाला प्राण्यांच्या शरीराचे दोन एकसारखे आकार लागतील. यासोबतच कान, नाक आणि इतर अवयवांचे हवे तसे आकार कापून घ्या. * प्राण्यांच्या शरीरावर तुम्ही कान चिकटवून घ्या. मग कापडच्या उलट्या बाजूला कडेने गम लावून घ्या. त्यानंतर काडीला गम लावून ती मध्यभागी चिकटवा. * त्यानंतर दोन सारख्या आकारांपैकी दुसरा आकार कडेला गम लावलेल्या भागावर नीट

दाबून चिकटवा. * मग डोळे, नाक, पाय तसंच अन्य काही अवयव असतील तर ते चिकटवून घ्या. उंदीर, मांजर, वाघ अशा प्राण्यांना तुम्ही मिशा चिकटवू शकता. यासाठी काळा दोरा तुम्ही वेगवेगळ्या प्रकारचे प्राणी, पक्षी तयार करू शकता. * हे पपेट्स तयार केल्यानंतर तुम्ही प्राण्यापक्ष्यांचे आवाज काढून पपेट शो सादर करू शकता.

रे

नडिअर या प्राण्याबद्दल तुम्ही ऐकलं असेलच. गायीसारख्या दिसणाऱ्या या प्राण्याला भलीमोठी शिंगं असतात. पण हा प्राणी हरणाच्या जातीचा आहे. तर जाणून घेऊया रेनडिअरबद्दल...

रेनडिअर उत्तर युरोप, उत्तर अमेरिका, आशिया आणि ग्रीनलॅण्ड या भागात आढळतात. या भागात बर्फ पडायला लागल्यानंतर रेनडिअर कळपा-कळपाने दक्षिणेकडे स्थलांतरित होतात. या भागात ते निव-ारा शोधतात. अन्न मिळवण्यासाठी शिंगाच्या सहाय्याने खोदकाम करतात.

त्यांच्या शिंगात खूप शक्ती असते. त्यामुळे बर्फवृष्टी झाली तरी बर्फ खोदून ते आपलं अन्न शोधू शकतात. रेनडिअर हिवाळ्यात दक्षिणेकडे जातात त्याचप्रमाणे उन्हाळ्यात पुन्हा उत्तरेकडे स्थलांतरित होतात. त्यांचं स्थलांतर पृथ्वीवरचं सर्वात मोठं स्थलांतर आहे. या काळात ते जवळपास ६०० मैल म्हणजेच ९६५ किलोमीटर अंतर पार करतात. टुंड्रा प्रदेशात मिळणारं गवत, मशरूम आणि वनस्पती हे त्यांचं उन्हाळ्यातलं अन्न असतं. रेनडिअर हिवाळ्यात दक्षिणेकडे स्थलांतरित होतात तर उन्हाळ्यात पुन्हा उत्तरेकडे येतात. वर्षभराच्या काळात ते तब्बल १६०० मैल म्हणजेच २,५७४ किलोमीटरचं अंतर पार करतात. एक प्रौढ रेनडिअर दिवसाला पाच किलो अन्न फस्त करतो.

गर्ज रेनडिअर्स वाचवण्याची

गर्ज रेनडिअर या प्राण्याबद्दल तुम्ही ऐकलं असेलच. गायीसारख्या दिसणाऱ्या या प्राण्याला भलीमोठी शिंगं असतात. पण हा प्राणी हरणाच्या जातीचा आहे. तर जाणून घेऊया रेनडिअरबद्दल...

रेनडिअर उत्तर युरोप, उत्तर अमेरिका, आशिया आणि ग्रीनलॅण्ड या भागात आढळतात. या भागात बर्फ पडायला लागल्यानंतर रेनडिअर कळपा-कळपाने दक्षिणेकडे स्थलांतरित होतात. या भागात ते निव-ारा शोधतात. अन्न मिळवण्यासाठी शिंगाच्या सहाय्याने खोदकाम करतात.

त्यांच्या शिंगात खूप शक्ती असते. त्यामुळे बर्फवृष्टी झाली तरी बर्फ खोदून ते आपलं अन्न शोधू शकतात. रेनडिअर हिवाळ्यात दक्षिणेकडे जातात त्याचप्रमाणे उन्हाळ्यात पुन्हा उत्तरेकडे स्थलांतरित होतात. त्यांचं स्थलांतर पृथ्वीवरचं सर्वात मोठं स्थलांतर आहे. या काळात ते जवळपास ६०० मैल म्हणजेच ९६५ किलोमीटर अंतर पार करतात. टुंड्रा प्रदेशात मिळणारं गवत, मशरूम आणि वनस्पती हे त्यांचं उन्हाळ्यातलं अन्न असतं. रेनडिअर हिवाळ्यात दक्षिणेकडे स्थलांतरित होतात तर उन्हाळ्यात पुन्हा उत्तरेकडे येतात. वर्षभराच्या काळात ते तब्बल १६०० मैल म्हणजेच २,५७४ किलोमीटरचं अंतर पार करतात. एक प्रौढ रेनडिअर दिवसाला पाच किलो अन्न फस्त करतो.

